Ազգ
Azg armenian daily

Դեկտեմբեր 10 Հինգշաբթի 1992

օրաթերթ
Բ տարի, թիւ 145 (237)
գինը՝ 2ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Ճգնաժամ

Խմբագիրները հրավիրում են

Հայկական մամուլին միանգամայն որոշակի սպառնում է ամենամոտ ապագայում ընդհանուր վիճակի հերթական զոհ դառնալու վտանգը: Եթե պետականորեն լուրջ միջոցներ չձեռնարկվեն, մեր կենսակերպի որակումներին երկար ժամանակով կավելանա նաեւ «անթերթ» բնորոշիչը:

Այսօր իսկ թերթերի տարածումը իրական սպառնալիքի տակ է: Խնդրի համաժողովրդական կարեւորությունը հանրապետությունում տպագրվող բոլոր թերթերի խմբագիրներին դրդում է որպես վերջին մի քայլ երկուշաբթի, դեկտեմբերի 14-ին, ժամը 18-ին հնարավոր անելիքները քննարկելու համար մամուլի շենք (Արշակունյաց 2) հրավիրել ՀՀ փոխնախագահ Գ. Հարությունյանին, ՀՀ վարչապետ Խ. Հարությունյանին, ՀՀ ԳԽ լրատվության եւ մամուլի հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Մ. Տեր-Գուլանյանին, ՀՀ պետական հարկային տեսչության պետ Հ. Հարությունյանին, կապի նախարար Գ. Պողոսյանին եւ Հայմամուլ արտադրական միավորման տնօրեն Ռ. Միրոյանին: ■

Խմբագրական

Այս անգամ չի անցնի

Սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամը վերածել է նաեւ իշխանութեան ճգնաժամի, սպառնալիքի տակ դնելով պետականութեան հետ նաեւ հայրենիքը: Պատերազմ՝ Ադրբեջանի հետ, դժուարին յարաբերութիւններ՝ միւս բոլոր հարեւանների: Ռուսաստանը գերզբաղուած իր ցաւերով, մինչ Մ. Նահանգները... Սոմալիով:

Թւում է անդունդի եզրին հասած, արիւնաքամ հանրապետութեան իշխող ուժը՝ Հայոց համազգային շարժումը, գոնէ ճակատագրական այս պահին կը զգաստանար եւ քաջութիւն կ'ունենար իր բազում մեղքերը ընդունելու եւ իրական գործակցութեան ձեռք կը մեկնէր երկրի քաղաքական միւս ուժերին, դիմագրաւելու օրհասը:

Բայց միայն թւում է: ՀՀՇ վարչութեան եւ պատգամաւորական խմբակցութեան վերջին յայտարարութիւնը եւս մի փորձ է չմեղանքի:

Ո՞ւմ յայտարարութիւնն է դա, ընդդիմադիր մի կուսակցութեա՞ն, որն ուզում է «որսալ պահը», թէ՞ գաղափարախօսութիւն ու ծրագիր չունեցող, պատմական կենսափորձից ու պատասխանատուութեան գիտակցութիւնից զուրկ մի խմբաւորման, որը նորից ինքնարդարացման եւ վերադրումի փորձ է կատարում:

Ո՞վ է չմեղանքի հասցէատէրը: Ո՞ւմ են ուզում քաւութեան նոխազ դարձնել: Հանրապետութեան նախագահի՞ն, որը քանիցս շեշտել է իր ՀՀՇ-ական ծրագիրն իրականացնելը: Ի՞նչ նոր եւ «անհրաժեշտ» լծակների մասին է խօսքը: Ապա ո՞վ էր իրականացնում այդ անգոյ ծրագիրը, եթէ ոչ՝ հանրապետութեան նախագահը, նախկին վարչապետ եւ այժմ պաշտպանութեան նախարարը, խորհրդարանի նախագահն ու նրա առաջին տեղակալը, նախկին պաշտպանութեան նախարարը, ներքին գործերի նախարարը, փոխվարչապետ եւ էկոնոմիկայի նախարարը, ռադիոհեռուստատեսութեան, մաքսային վարչութեան եւ պետանվտանգութեան պետերը, Երեւանի քաղաքապետն ու տարբեր լիազօր ներկայացուցիչները, ՀՀՇ-ական կամ նրա մականին ենթակայ նախկին թէ ներկայ բազմաթիւ նախարարները, դեսպանները, դեսպանորդները, խորհրդականներն ու պաշտօնատարները: Նոր լծակնե՞ր: Որտեղի՞ց: Ի՞նչ անելու համար: Միակուսակցականութիւն ու բռնատիրութի՞ւն հաստատելու:

Յեղափոխականութեան ու փորձառական հայրենասիրութեան համար մեր ժողովուրդը շատ թանկ է վճարել դարասկզբին: Բայց այս անգամ ոչ ոքի չի ներուի մի անգամ էլ ինքնածախողման ամբողջ մեղքը բարդել բուրք-բոլշեւիկեան աքցանի վրայ եւ դրանով փորձ անել խուսափելու պատմութեան դատաստանից, ովքեր էլ լինեն նրանք, ամէն գնով իշխանութիւնը պահելու թէ շուտափոյթ դրան տիրանալու տենդով վարակուածներ:

Ժամն է համախումբ եւ համակարգուած գործելու: Հանրապետութեան նախագահը պարտաւոր է ձերբազատուել ՀՀՇ-ական հատուածականութիւնից, բոլո՛ր հատուածականութիւններից եւ հակաճգնաժամային ծրագրի շուրջ ի մի բերել երկրի բոլոր առողջ ուժերին: ■

Այսօր ՀՀ փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը եւ ՀՀ արտաքին գործերի փոխնախարար Գեւորգ Ղազինյանը պաշտոնական այցով մեկնում են Վիեննա ու Կամբոջա:

Դեկտեմբերի 18-ին ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի պաշտոնակատար Արման Կիրակոսյանը կմասնակցի Բրյուսելում անցկացվող ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրների արտգործնախարարների խորհրդակցության աշխատանքներին: ■

Ճակատ

ՂԱՐԱԲԱՂ. ՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԸ ՍՏԻՊՎԱԾ ԵՆ ԼՌԵՑՆԵԼ ԱՂԴԱՄԻ ԿՐԱԿԱԿԵՏԵՐԸ

Մարտունու սահմանների ուղղությամբ ադրբեջանական բանակի տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումներ

Ինչպես Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից **Վահրամ Աղաջանյանը**, իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղում շարունակվում է մնալ լարված: Դեկտեմբերի 7-ի երեկոյան ժամը 17:25-ին Աղդամի շրջանում տեղակայված կրակակետերից հեռահար հրանոթներից եւ ծանր հրետանուց կրկին հրետակոծվել է Ստեփանակերտը: Մայրաքաղաքի վրա արձակվել է մոտ 20 արկ, որի հետեւանքով զոհվել է մեկ եւ վիրավորվել հինգ խաղաղ բնակիչ: Նույն հենակետերից հրետակոծվել են նաեւ Ասկերանի շրջկենտրոնը, շրջանի Ոսկեվազ (Խանաբադ) գյուղը եւ հայկական ինքնապաշտպանական ուժերի դիրքերը: Հրետակոծությունների հետեւանքով վիրավորվել են վեց մարտիկներ:

Լաչինի մարդասիրական միջանցքի հյուսիսային մասույցներում ադրբեջանական կազմավորումները հրետակոծել են Տիգիկ գյուղը: Մանրամասնությունները ճշտվում են: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը շարունակում է գործել անխափան: ԼՂՀ ռազմաճակատի մյուս հատվածներում իրադրությունը համեմատաբար հանգիստ է:

ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեն մեկ անգամ եւս հանդես է եկել հայտարարությամբ, որտեղ նորից զգուշացրել է ադրբեջանական կողմին, թե Լեռնային Ղարաբաղի խաղաղ բնակավայրերի հրետակոծման դեպքում ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերը ստիպված կլինեն լռեցնել Աղդամի շրջանում տեղակայված բոլոր կրակակետերը:

Դեկտեմբերի լույս 8-ի գիշերը Աղդամի շրջանի տարածքից հրետակոծվել են Ասկերանի շրջանի Հասանաբաղ եւ Ոսկեվազ գյուղերը: Ոսկեվազում վիրավորվել է երկու զինվոր: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերը պատասխան գործողություններով ստիպել են թշնամուն լռել: Երեկ առավոտյան Ֆիզուլու շրջանից հրետակոծվել են Մարտունու շրջկենտրոնը եւ Հադրութի շրջանի Էդիլլու գյուղը: Ժամը 16-ի դրությամբ հրետակոծությունը շարունակվում էր:

Դեկտեմբերի 8-ին, ինչպես հաղորդում է «Սնարք» գործակալությունը, ադրբեջանական կազմավորումները հրետակոծել են ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի դիրքերը հանրապետության բոլոր շրջաններում: Ընդ որում Մարտակերտի շրջանի ռազմական գործողություններին մասնակցել են նաեւ ադրբեջանական ռազմական ինքնաթիռները, որոնք ռմբակոծել են Ղազանչի գյուղը:

Միաժամանակ Մարտունու շրջանի սահմանների ուղղությամբ նկատվում են ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումներ: ■

Ադրբեջանական օդուժը ռմբակոծում է Հայաստանի գյուղերը

Իրադրությունը կրկին խիստ սրվել է հայ-ադրբեջանական սահմանում: Դեկտեմբերի 8-ի երեկոյան, ինչպես հաղորդում է «Սնարք» գործակալությունը, ադրբեջանական օդուժը խախտել է Հայաստանի սահմանը եւ ռմբակոծել Վարդենիսի շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերը: Ինչպես տեղեկացնում են Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունից, երեկ առավոտյա տվյալներով Վարդենիսի շրջանի հետ հեռախոսակապը կտրված էր, ուստի հնարավոր չի եղել ճշտել օդային հարձակման հետեւանքները:

Երեկ հայ-ադրբեջանական սահմանում պետք է կայանար հանդիպում Հայաստանի պաշտպանության նախարարության եւ Նախիջեւանի մեջլիսի ներկայացուցիչների միջեւ: Նախատեսվում էր, որ կքննարկվեն երկկողմանի առեւտրի հետ կապված հարցեր: Վկայակոչելով լավատեղյակ աղբյուրներ՝ «Սնարք» գործակալությունը հայտնում է նաեւ, թե հանդիպմանը մասնակցելու են տեղական իշխանությունների ներկայացուցիչներ: ■

ԱՄՆ

Գ. Պետրոսյանի այցը շարունակվում է

Ղարաբաղի խորհրդարանի ղեկավարը Լոս Անջելեսում հանդիպում է ունեցել Ամերիկայում հայ եկեղեցու Էջմիածնի եւ Կիլիկիո թեմերի առաջնորդների, «Համահայկական օգնության հիմնադրամի» տեղական բաժանմունքի, Ռամկավար ազատական եւ Հնչակյան կուսակցությունների ներկայացուցիչների հետ, մասնակցել ՀՀ դաշնակցության 102-րդ տարեդարձին նվիրված հանդիսություններին: ■

Միջազգային

Բրիտանիայի գահաժառանգն ու ապագա թագուհին բաժանվեցին

Հունիսից ի վեր հատկապես բրիտանական հասարակության հետաքրքրությունը կլանած պատմություններին, ամուսնական անհավատարմության մասին ասեկոսներին եւ ինքնասպանության փորձերի մասին տեղեկություններին երեկ վերջ տրվեց, երբ խորհրդարանի ստորին պալատի առաջ ելույթ ունեցող վարչապետ Ջոն Մեյջորը հայտարարեց, որ թագաժառանգ իշխան Չարլզը եւ իշխանուհի Դայանան բաժանվել են: «Ոչ, դա ամուսնալուծում չէ, շտապեց ավելացնել վարչապետը, քանի որ այն չի նախատեսված սահմանադրությամբ, այլ բաժանում»: Ըստ վարչապետի, Գալլեսի իշխանն ու իշխանուհին շարունակելու են կատարել իրենց պարտականությունները բրիտանական գահի եւ իրենց երկու որդիների՝ իշխան Ուիլյամի եւ Հերրի նկատմամբ: Հայտարարությունից հետո, որ ռումբի տպավորություն թողեց Անգլիայում, խորհրդարանում ներկայացված բոլոր խմբակցությունների կողմից, այդ թվում նաեւ ընդդիմադիրների, այն ընդունվեց «համերաշխ ըմբռնումով եւ ցավով»: Դիտորդներից ոմանց կարծիքով, Էլիզաբեթ 2-րդ թագուհին այսուհետեւ կարող է վերատեսության ենթարկել իր գահը Չարլզ իշխանին հանձնելու մտադրությունը եւ շարունակել թագավորել մինչեւ 2-րդ գահաժառանգի՝ իշխան Չարլզի եւ Լեդի Դիի ավագ որդու՝ Ուիլյամի չափահաս դառնալը: ■

Սերբերը վերջին գրոհն են նախապատրաստում Սարաեւոյի վրա

Բոսնիայի մայրաքաղաքը շրջապատած սերբական զորքերը երեքշաբթի օրը մեծացրին ճնշումը իսլամական թաղամասերի վրա եւ հատկապես Դոբրինջա արվարձանում, միաժամանակ հայտարարելով, որ ցանկացողները կարող են անվնաս հեռանալ քաղաքից: ՄԱԿ-ի հրամանատարության համաձայն, դա կարող է ազդանշան լինել Սարաեւոյի վրա վերջին գրոհի եւ սերբերն այժմվանից ցանկանում են առաջն առնել մարդասիրական բնույթի արտաքին միջամտությունների: Մյուս կողմից, նախկին Հարավսլավիայի գերագույն դատարանի կողմից նախագահական ընտրություններում իր թեկնածությունը վերահաստատած Պանիչը երեկ իր գլխավոր մրցակից Միլոշեւիչին հրավիրեց հրապարակային բանավեճի, «որպեսզի ժողովուրդը կարողանա կողմնորոշվել, թե իրենցից որն է հարմար նախագահի պաշտոնին»:

Հնդկաստանում միջկրոնական բախումները շարունակվում են

Արդեն 650 զոհ է գրանցվել երկրի տարբեր շրջաններում, անցյալ ուրբաթ օրը Իոդիա քաղաքում հինդուիստների կողմից իսլամների մզկիթի քանդումից հետո ծավալված միջկրոնական արյունալի դեպքերի հետեւանքով: Որոշ վայրերում, հակառակ ոստիկանության ու զորքի ակտիվ միջամտությանը, հինդու եւ իսլամ ծայրահեղականները հրկիզել են ամբողջ շենքեր, ողջ-ողջ այրելով բնակիչներին: Եւ առաջիկա օրերը չեն խոստանում կրոնական մոլեռանդության մեղմացում: Հինդուները ընդհանուր գործադուլ են հայտարարել իրենց կրոնատերերի ձերբակալման դեմ բողոքելու, իսկ հարեւան Պակիստանում եւ Բանգլադեշում իսլամներն են վրեժխնդիր լինում տեղի հինդուների նկատմամբ: ■

S.O.S

ԱՄՆ-Ի ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ «ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԵՄԱՐՇ» Է ԿԱՏԱՐԵԼ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

Երեկ կայացած մամուլի ասուլիսում Հայաստանում ԱՄՆ-ի ժամանակավոր հավատարմատար Թոմ Փրայսը, դեսպանատան մամուլի կցորդ Դեյվիդ Սիֆկինը, Հայաստանում ԱՄՆ-ի միջազգային տնտեսական գրասենյակի տնօրեն Սյուզան Օլդսը անդրադարձան Միացյալ Նահանգների կողմից Հայաստանի Հանրապետությանը ցույց տրվող մարդասիրական օգնության ընթացքին:

Պրն. Թոմ Փրայսը պատասխանելով Հայաստանի պետական նախարար Վիգեն Չիտեչյանի դեկտեմբերի 7-ի հայտարարությանը եւ Հայաստանի նախագահի կողմից դեկտեմբերի 8-ին արտակարգ իրավիճակի մասին արված ուղերձին, հայտարարեց, թե իրենք, ԱՄՆ-ի դեսպանությանը հայտնի է Հայաստանում տիրող տագնապալի իրադրությունը, այն, որ հանրապետությանն անհրաժեշտ են սնունդ եւ վառելիք: Հաստատելով, որ ստեղծված իրավիճակը պայմանավորված է ոչ միայն սովորական, այլեւ հումանիտար մատակարարումների դադարեցումով, ռազմական հակամարտություններով ու տնտեսական շրջափակումներով, պրն. Փրայսը նշեց, թե դժվարություններն այնքան մեծ չափերի են հասել, որ Հայաստանի կառավարությունը դժվար թե կարողանա միայնակ ելք գտնել:

«Ես հայտարարում եմ, որ իսկապես արտակարգ իրավիճակ է Հայաստանում», ասաց հավատարմատարն ու նշեց, որ ԱՄՆ-ի կառավարությունը որոշել է առաջին հերթին 25 հազար դոլլար հատկացնել Հայաստանի կառավարության այն ներկայացուցիչներին, որոնք զբաղվում են վառելանյութի հայթայթման եւ դրա տեղափոխման հարցերով, շրջաններին եւ գյուղերին հացի մատակարարումներով: Պրն. Փրայսը նաեւ նշեց, որ ԱՄՆ-ի կառավարության այդ հայտարարությունն ունի մի կարեւոր նշանակություն, ըստ որի կառավարությունը տարբեր օրենսդրական ակտերով թույլատրում է Հայաստանի ԱՄՆ դեսպանատանը եւ բոլոր ամերիկյան մարդասիրական կազմակերպություններին գործել ազատության պայմաններում:

Դրա վառ օրինակն այն է, որ Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանությունը դիվանագիտական դեմարշ է կատարել Վրաստանի նկատմամբ, նշելով, որ Հայաստանի գնած վառելանյութը Բաթումով հասցնեն Հայաստան: Հավատարմատարը նշեց, որ Վրաստանի նկատմամբ ճնշումը ԱՄՆ-ի դեսպանատան առաջին արձագանքն է:

Իր հերթին, USAID-ի Հայաստանի գրասենյակի տնօրեն Սյուզան Օլդսը նախ նշեց, որ Միջազգային տնտեսական զարգացման գրասենյակն առաջին անգամ Հայաստանին օգնություն է ցույց տվել 1988-ի երկրաշարժից հետո, այդ առթիվ ծախսելով 10 մլն դոլլար: Միայն այս տարվա ապրիլից վերսկսելով Հա-

Տես էջ 3

digitised by A.R.A.R.@

Երեւան

Երեւանը ձմռան շեմին մնաց առանց քաղաքագլխի

Դեկտեմբերի 9-ի Երքաղխորհրդի հերթական նիստն սկսվեց քաղաքագլխի դեկտեմբերի 3-ի հրամանի քննարկումով: Հրամանով պաշտոնակատարներ Ռուբինյանը, Թորոսյանը, Ասլանյանը, Խառասյանը, Շահինյանը, Մինասյանը համաձայն խորհրդի որոշման ազատված են զբաղեցրած պաշտոններից: Հրաչիկ Թորոսյանը միաժամանակ նշանակված է բնակֆոնդերի հաշվառման եւ բաշխման վարչության պետի պաշտոնակատար, Կարապետ Ռուբինյանը եւ Արսեն Ասլանյանը՝ քաղխորհրդի նախագահի խորհրդականներ, Վաչագան Թադեւոսյանը՝ սոցիալ-տնտեսական զարգացման վարչությունների պաշտոնակատար: Հրամանները խորհուրդը ընդունեց բուռն ելույթներով, առաջարկվեց նշանակումները չեղյալ հայտարարել, պարզել դրանց օրինականությունը: Եւ քանի որ քաղխորհրդի նախագահը, քարտուղարը եւ գործկոմների անդամ պատգամավորները բացակայում էին, առաջարկվեց նրանց հրավիրել նիստին մասնակցելու: Մինչ Համբարձում Գալստյանը կգար, խորհուրդը քննարկեց «Հացի արտադրման եւ վաճառքի հետ կապված» հարցը:

Հարցի քննարկման կեսից դահլիճ մտավ քաղաքագլուխը, որն ընդմիջումից անմիջապես առաջ ելույթ ունենալու ցանկություն հայտնեց: Ելույթի առաջին մասը նվիրված էր հացի խնդրին: Նախագահը հացի վաճառքի դժվարությունները որակեց որպես քաղաքային համակարգի սաբոտաժ հացի գործարանների կողմից եւ արձանագրեց հացի մաֆիայի դեմ իշխանությունների անզորությունը:

Պրն. Գալստյանի ելույթի հաջորդ մասն իր դրամատիզմությամբ ցնցեց խորհրդին: Նախագահը խորհրդին ներկայացրեց իր հրաժարականը: Հրաժարականի պատճառը ոչ քվեարկության արդյունքներն են (անվստահության հարցի քննարկում), ոչ Գերագույն խորհրդում կայանալիք քննարկումները («իմ ցանկության դեպքում նախագահությունն ինձ կտային»), ոչ պատգամավորների «զգայացունց պահանջները»: Իր հեռանալու պատճառները պրն. Գալստյանը բխեցրեց հետեւյալ ձեւով. ա) օրենքների բացակայություն (խորհրդարանը ընդունակ չէ պատերազմական երկրին համապատասխան օրենքներ ընդունել), բ) տնտեսական ասպարեզում հեռանկարների բացակայությունը: Քաղաքագլուխը նշեց, որ այսօր խաղաղությունից բացի տնտեսական ճգնաժամից այլ ելք ինքը չի տեսնում. «Ինչպես կարող է քաղաքը նորմալ գոյատեւել, երբ մայրաքաղաքի տարեկան բյուջեն 1 մլրդ 200 մլն ռ է, իսկ մեկ օրվա ձյուն մաքրելն արժե 13 մլն ռ.»: Քաղաքագլուխը հայտարարեց, որ հոգնել է վիճելուց, խորհրդի հետ անհաշտությունից, բնակչության կարիքները բավարարելու անկարողությունից («դռները ջարդող մարդկանց այլեւս տեսնել չեմ կարող»): Պրն. Գալստյանը նշեց, որ դեռեւս 2-3 օր առաջ հույս ուներ վիճակը շտկել, քանի որ փրկության միայն մեկ ձեւ էր տեսնում՝ ՀՀ Նախագահի կողմից կտրուկ միջոցներ ձեռնարկելը («ողջ իշխանությունը վերցնի իր ձեռքը, կասեցնի խորհուրդների գործունեությունը, կենսապահովման ոլորտները, հացի հարցը կարգավորի անձամբ»): Այս օրհասական պահին, նախագահի կարծիքով, կենտրոնի նժարին է դրված հայ ժողովրդի ճակատագրի հարցը, «վաղը մրսած, սոված, հոգնած ժողովուրդը ելնելու է փողոց»: Եւ այդ ժամանակ «ոչ մի քաղաքական ուժ չի ստանձնի իշխանությունը, այդժամ իշխանության գլուխ կանգնի մաֆիան»: Հանրապետության Նախագահին արված իր առաջարկների մերժումից հետո քաղաքագլուխը այլեւս հնարավոր չի համարում իր պաշտոնավարելը, ուստի ընդունված շնորհակալություններից ու ներողություններից հետո նա հրաժեշտ տվեց խորհրդին:

Խորհուրդը 98 կողմով ընդունեց հրաժարականը: Ելույթ ունեցավ Գերագույն խորհրդի նախագահի տեղակալ Արա Սահակյանը եւ կոչ արեց գործել օրինականության սահմաններում (փոխարինող չնշանակել, տեղակալների վրա պարտականությունները չդնել, նաեւ քաղաքը անիշխանության գիրկը չգցել):

Առաջարկվեց Հ. Գալստյանին խնդրել շարունակել իր պարտականությունները կատարել մինչեւ նոր նախագահի ընտրությունը: Առաջարկն ընդունվեց: Ո՞վ է նորը լինելու, ո՞ր քաջը: Ա. Օ.

Ճակատ

Հատուկ «Ազգ»-ի համար

ԱՐՑԱԽԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐ Է

Ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում մեր սեփական թղթակցի հարցազրույցը ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեի նախագահ **ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ** *հետ:*

– **Այսօր Արցախում, ինչպես եւ Հայաստանում շարունակվում է ազգային կանոնավոր բանակի ձեւավորման ընթացքը: Ինչպիսի՞ հիմնական դժվարությունների եք հանդիպում այդ գործում:**

– Ազգային բանակի կազմավորման ճանապարհին հարկ է լինում հաղթահարել շատ դժվարություններ: Դա նախ նյութատեխնիկական ամուր բազայի, ստորաբաժանումների համար հատուկ կահավորված զորանոցների, հագուստների եւ պարենի պակասն է: Ես դիտավորյալ ուշադրություն եմ հրավիրում այդ գործոնների վրա, որովհետեւ զինվորական ծառայության կոչելով մեր հայրենակիցներին, նրանցից պահանջելով անառարկելիորեն կատարել հրամանները, մենք պետք է ծառայությունն անցնելու համար նվազագույն պայմաններ ստեղծենք:

Երկրորդ, կազմավորվող ստորաբաժանումները համալրվում են հատկապես տարերայնորեն ստեղծված ջոկատներում կռված եւ զինվորական կարգապահությանն անսովոր տղաներից: Նրանք որպես կանոն փորձառու մարտիկներ են՝ կոփված խորհրդա-ադրբեջանական զավթիչ զորքերի դեմ ծանր մարտերում: Սակայն սոսկ քաջությունը քիչ է եւ հանրահայտ է, թե պատերազմում որքան լուրջ կորուստների են հասցնում անկարգապահությունն ու անկազմակերպվածությունը: Գոհունակությամբ ուզում եմ նշել, որ մենք գրեթե հեշտությամբ ենք հաղթահարում այդ մեծապես հոգեբանական խոչընդոտը:

Եւ հավանաբար ամենամեծ դժվարությունն այն է, որ բանակը կազմավորվում է չդադարող պատերազմի պայմաններում: Շատ դժվար է միաժամանակ եւ մարտական գործողություններ վարել, եւ ուսուցանել նորակոչիկներին: Եւ դա այն դեպքում, երբ չեն հերիքում կադրային սպաները:

– **Արդյոք դուք գտնո՞ւմ եք, որ Հայաստանի պաշտպանության նախարարության ղեկավարությունը փոխվելուց հետո հայրենիքին ավելի մեծ օգնություն է ցույց տալիս Արցախին:**

– Անկեղծորեն ասած, առանձին տեղաշարժեր չեն եղել, չնայած դեռեւս շուտ է փոփոխությունների մասին խոսելը, որովհետեւ Վազգեն Մանուկյանը միայն վերջերս նշանակվեց Հայաստանի պաշտպանության նախարար: Մենք իրավունք ունենք հույս դնել մայր հայրենիքի եւ սփյուռքի ավելի մեծ օգնության վրա, քանի որ Արցախի պաշտպանությունը համազգային խնդիր է: Չէի ցանկանա, որ իմ խոսքերը սխալ մեկնաբանվեին. հասկանալի է, որ առանց Հայաստանի օգնության 150 հազարանոց Արցախը երկար չէր դիմանա 7 միլիոնանոց Ադրբեջանին: Բայց, կոպիտ ասած, մեկ մարտիկը կարող է իրեն պաշտպանել, երբ կռվում է 3-4 բանդիտի դեմ, բայց հնարավոր չէ մենակ մարտնչել 20-30-ի դեմ: Չափազանց մեծ է ուժերի անհավասարությունը:

– **Որոշակի քաղաքական շրջանակներ այն կարծիքին են մնում, որ Արցախում իսկական պատերազմ չկա, որ ըստ էության այդտեղ մարտական գործողությունների նմանակում է տեղի ունենում:**

– Երեւի թե մեկը, կամ այդ լուրերը տարածում են այս ծանր ժամանակներում էժանագին կապիտալ կուտակելու ձգտող քաղաքական բանսարկուները, կամ ադրբեջանական դիվերսանտները, որոնք փորձում են բարոյալքել մեր մարտիկներին կամ, մեղմ ասած, ռազմական արվեստից անտեղյակ մարդիկ: Առաջիններին թող դասի ինքը ժողովուրդը, երկրորդների հետ հարցը կպարզեն մեր որոշակի ծառայությունները, իսկ երրորդներին ես խորհուրդ կտայի վաղաժամ հետեւություններ չանել եւ ուսումնասիրել մարտական գործողությունների վարման արվեստը:

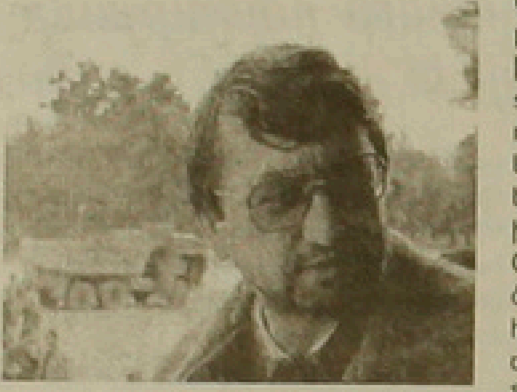

Օգտվելով դեպքից, ես կցանկանայի «Ազգ» թերթի միջոցով դիմել մամուլի աշխատողներին եւ քաղաքականությամբ զբաղվող որոշ պարոնների, որոնք վերջին ժամանակներս հաճախակի են լինում հարեւան Հանրապետությունում: Պարոնայք, դուք արդյոք գիտակցո՞ւմ եք, որ ձեր հաճախ չմտածված հայտարարություններով, հրապարակումներով եւ այցելություններով վաս ծառայություն եք մատուցում ձեր սեփական ժողովրդին եւ առաջին հերթին նրա լավագույն մասին՝ ինքնապաշտպանության մարտիկներին: Արդյոք գիտակցո՞ւմ եք, որ ձեր մի անզգույշ բառը, Բաքու կատարած ձեր մի ճանապարհորդությունը ոգեւորում են գրեթե բարոյալքված թշնամուն եւ ողբերգություն բերում Արցախի եւ Հայաստանի սահմանամերձ շրջանների ձեր հազարավոր հայրենակիցներին: Եթե չեք գիտակցում, ապա ձեզ խորհուրդ կտայի գոնե 2-3 օր լինել մեր խրամատներում, հրթիռների եւ արկերի, անձրեւի եւ ձյան տակ: Իսկ եթե գիտակցում եք, ապա մի խանգարեք ազգի լավագույն որդիներին պաշտպանել հայրենիքը, որոնք արյուն են թափում դարավոր թշնամու դեմ մղվող մարտերում: Իմ խոսքերը առաջին հերթին վերաբերում են որոշ արմատական թերթերի եւ պարոն Բլեյանին, որն իր արհասիրտ վախկոտությամբ մեզ ավելի շատ վնաս բերեց, քան 3-4 ադրբեջանական գումարտակներ:

– **Պարոն Սարգսյան, արդյոք այսօր գոյություն ունի՞ ըստ կուսակցական հատկանիշների Արցախի զինված ուժերի մասնատման վտանգ:**

– Բանակի մասնատումն ըստ կուսակցությունների ճանապարհ է դեպի փլուզում եւ ռազմական պարտություն: Այդպիսի վտանգ գոյություն է ունեցել ոչ հեռավոր անցյալում, բարեբախտաբար այն այսօր չկա: Բանակը ԼՂՀ-ում, ինչպես որ բոլոր երկրներում պետք է ապաքաղաքականացվի եւ ծառայի ժողովրդին: Դա այլընտրանք ունենալ չի կարող:

– **Այժմ ինչպիսի՞ն են կողմերի կորուստները կենդանի ուժի եւ տեխնիկայի առումով:**

– Հունիսի 12-ից հաշված, այսինքն Արցախի վրա ադրբեջանական զորքերի լայնածավալ հարձակման սկզբից, խփվել եւ վերցվել են թշնամու 50 տանկ (այստեղ չեն մտնում այն տանկերը, որոնք խփվել են մեր մարտիկների կողմից, բայց ազերիները քարշ-տարել են իրենց դիրքերը): Ոչնչացվել է 14 ինքնաթիռ, այդ թվում Су-24 եւ Су-25 գերժամանակակից ռմբակործիչներ, 20 ուղղաթիռ: Ամենահամեստ հաշվումներով, ազերիները կորցրել են շուրջ 5 հազար զոհված զինվոր, 15-20 հազար վիրավորներ: Հետախուզության տվյալներով եւ գերիների վկայությամբ ավելի քան 20 հազար զինվոր դասալքել են թշնամու բանակը: Գերի վերցված ազերիներից մեկը, որ բռնվել է Մարտունու շրջանում, պատմեց, օրինակ, որ միայն իրենց գումարտակից դասալքել են 180 մարդ, իսկ դա ստորաբաժանման կեսից ավելին է: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ջոկատները կորցրել են 12 խփված տանկ: Թշնամու դեմ մղված մարտերում զոհվել է 1052 մարդ: Նրանք առավելապես ստեփանակերտցիներ են: Կորուստների թվով Ստեփանակերտը նախկինի պես առաջին տեղում է: Այնուհետեւ գալիս են Մարտակերտի, Ասկերանի, Մարտունու եւ Հադրութի շրջանները:

– **Ձեր կանխորոշմամբ, ե՞րբ կդադարեն մարտական գործողությունները ԼՂՀ-ում:**

– Ադրբեջանական բանակի կենդանի ուժի եւ տեխնիկայի հսկայական կորուստները, դասալքությունը, որն օր-օրի ավելի զանգվածային բնույթ է ստանում, հարեւան հանրապետության տնտեսության վրա ծանրացող հսկայական բեռները, Էլչիբեյի եւ Մոսկվայում Ադրբեջանի մշտական ներկայացուցչի հայտարարությունները թույլ են տալիս կարծել, որ բանակցությունները հեռու չեն: Գումարած այն, որ սկսված ձմեռը գրեթե իդեալական պայմաններ է տրամադրում: Ի դեպ, կանխագուշակումները անշնորհակալ գործ են: Ինձ թվում է, որ եթե հակամարտ կողմերին ձմռանը չհաջողվի հասնել կրակի դադարեցման, ապա գարնանը պատերազմն ավելի լայն թափ կստանա:

Զրույցը վարեց
ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ

Բաքու

Էլչիբեյն իր ամենահավատարիմ դաշնակցի մոտ

Երեկ Ուկրաինայում սկսվեց Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի այցը: Այցի ընթացքում, որն ավարտվելու է այսօր, կստորագրվեն պայմանագիր բարեկամության ու համագործակցության մասին, տնտեսական եւ մշակութային բնագավառների մի շարք ուրիշ համաձայնագրեր: Ավելի վաղ Ուկրաինայի եւ Ադրբեջանի քաղաքական շահերը մեծապես համընկնում էին եւ դուրս գալիս առաջին պլան: Ներկա իրավիճակում համագործակցության տնտեսական կողմերը առաջնային բնույթ են ստանում: Դրա գրավականն Ուկրաինայի կախումն է էներգակիրների արտահանությունից, իսկ Ադրբեջանինը՝ սննդամթերքի ներմուծումից: Վիճակագրական տվյալների համաձայն, Ուկրաինան մնում է Ադրբեջանի գլխավոր տնտեսական գործընկերներից մեկը (Ռուսաստանից հետո) նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների մեջ: Երկու երկրների առեւտրի ընդհանուր ծավալը հասնում է մի քանի հարյուր միլիոն ռուբլու: Երեկ երկու երկրների նախագահները ստորագրեցին համաձայնագրերի փաթեթը:

Ադրբեջանի նավթային ընկերությունը 50 ձեռնարկություն ունի

Դրանցից 16-ը նավթ եւ գազ արդյունահանող վարչություններ են, 18-ը՝ հորատող կազմակերպություններ, որոնցում աշխատում են 55 հազար մարդ, «Վիշկա» թերթին հայտնել է գլխավոր վարչության պետ Նազիմ Ալիեւը: Նավթային տնտեսությունը գտնվում է ճգնաժամային իրավիճակում, վերջին փոթորիկը քարուքանդ է արել նավթահորերի ծովային հանքաշերտերը, վնասը հասնում է մի քանի հարյուր միլիոն ռուբլու: Վթարի պատճառով նավթի արդյունահանման պլանը նոյեմբերին կատարվել է ընդամենը 96,9 տոկոսով: Գործարաններին չի հասցվել 27 հազար տոննա նավթ: Իսկ ընդհանուր ցուցանիշով 11 ամիսների պլանը գերակատարվել է 217 հազար տոննայով: Դեկտեմբերի 4-ից նավթի գները Ադրբեջանում բարձրացվել են 2-ից 4 անգամ, ինչը հնարավորություն կտա բնագավառին դիմանալ արժեզրկման նոր տեմպերին: ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո Մոսկվան այլեւս չի ֆինանսավորում նոր տեխնիկայի արտասահմանյան գնումները (տարեկան 150-200 միլիոն դոլլար): Դրա պատճառով խիստ ընկել է նավթի ցամաքային արդյունահանման մակարդակը: Փաստորեն այն այսօր գտնվում է 1945 թվականի մակարդակին:

Մութալիբովը թաքնվում է Բարաննիկովի ամառանոցում

Ադրբեջանի ներքին գործերի նախարար Իսկանդար Համիդովը հայտարարեց, թե նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովը թաքնվում է Ռուսաստանի անվտանգության նախարար Բարաննիկովի մերձմոսկովյան ամառանոցում: Համիդովի խոսքերով, ամառանոցի տարածքից չհեռացող նախկին նախագահի պաշտպանությունն իրականացնում են «Ալֆա» խմբի աշխատակիցները: Ինչպես կարծում է Համիդովը, Մութալիբովը գտնվում է ոչ թե Ռուսաստանի ղեկավարության, այլ հենց Վ. Բարաննիկովի խնամակալության տակ: Վերջինս Ռուսաստանի հետախուզության պետ Եվգենի Պրիմակովի հետ մեկտեղ ամենաանմիջական առնչությունն է ունեցել 1990 թ. հունվարին Բաքու զորքեր մտցնելուն: Որոշ ժամանակ առաջ Ռուսաստանի ղեկավարությունն Ադրբեջանի ներքգործնախարարությանը մերժել էր հանձնել Մութալիբովին, վկայակոչելով այն փաստը, որ երկու երկրների միջեւ կնքված չէ այդ կարգի հարցեր կանոնակարգող համաձայնագիր:

«Բժիշկներ առանց սահմանի»-ի օգնությունը

Ինչպես հայտնում է «Միլլիյեթ» թերթը, Ադրբեջանի Բեյլագանի շրջանում ապաստանած փախստականներին է հասցվել 50 տոննա մսի պահածոյով եւ չոր կաթով բեռնված հինգ բեռնատար մեքենա: ■

Իրան. Սիրիա

Մինչեւ տարեվերջ կբացվի Հայաստանի դեսպանատունը

Ինչպես մեր թղթակցին հաղորդեցին Հայաստանի արտգործնախարարությունում, մինչեւ տարեվերջ (ամենայն հավանականությամբ դեկտեմբերի 20-ից հետո) Թեհրանում պաշտոնապես կբացվի Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատունը:

Ըստ էության դեսպանությունն իր աշխատանքներն սկսել է դեռ այս տարվա սեպտեմբերի 23-ից, երբ Հայաստանի հավատարմատարը հանձնել էր իր հավատարմագիրը: Ու թեեւ դեսպանատունը անցած ամիսների ընթացքում գործել է լիիրավորեն, սակայն որոշ տեխնիկական խնդիրների հետ կապված պաշտոնական բացումը չի կատարվել:

Ըստ նախնական ծրագրի, դեսպանատան բացման պաշտոնական արարողությանը կմասնակցի Հայաստանի փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը:

Դ. Հովհաննիսյանը ստանձնեց իր պարտականությունը

Ինչպես մեր թղթակցին հաղորդեցին Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարությունում, Դամասկոսում իր պարտականություններն է ստանձնել Սիրիայի Արաբական Հանրապետությունում Հայաստանի Հանրապետության գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Դավիթ Հովհաննիսյանը: Այդ կապակցությամբ նա հանդիպումներ է ունեցել Սիրիայի արտգործնախարարության պատասխանատու աշխատակիցների հետ: Արտաքին գործերի նախարարության արարողակարգի պատասխանատուն հայտարարել է, որ Դավիթ Հովհաննիսյանը կարող է իր պարտականությունների կատարմանն անցնել առանց հավատարմագրի հանձնման: ■

Երեւանում է գտնվում ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Նա հանդիպումներ կունենա Հայաստանի ղեկավարության հետ: Կքննարկվեն ՀՀ-ի եւ ԼՂՀ-ի ներկա փոխհարաբերություններին առնչվող հարցեր: Ռազմական իրադրության պատճառով ԼՂՀ գործադիր իշխանությունների իրավասությունները դրված են պաշտպանության պետկոմի վրա:

Սնարք

digitised by A.R.A.R.@

S.O.S.

ԱՄՆ դեսպանատունը...

Սկիզբը էջ 1

յաստանի օգնության կազմակերպումը. USAID-ն հանրապետության ուժանյութի սեկտորին է տրամադրել 1,2 մլն. դոլլար, որը կբարձրացնի էներգետիկ համակարգի հզորությունը: 950 հազար դոլլար է տրամադրվել Ամերիկյան համալսարանին եւ 300 հազար Հայաստանի հիվանդանոցներին ամերիկյան հիվանդանոցների հետ համագործակցության համար: Գրասենյակի գյուղատնտեսական խորհրդատուն պատրաստվում է 40 ֆերմերների բերել Հայաստան, ինչպես նաեւ մինչեւ դեկտեմբերի վերջը 1,5 մլն. դոլլարի արժողության դեղորայք: Ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսների ընդհանուր օգնության գումարը կազմել է 4,5 մլն. դոլլար, իսկ Ամերիկայի կառավարության օգնությունը՝ 54 մլն դոլլար: 1993-ի ընթացքում կբերվի մանկական սնունդ եւ կաթ, հղի կանանց եւ երեխաներին օգնելու համար: Նաեւ հատուկ սննդի տողակներ կուղարկվեն թոշակառուներին: Այդ առաջարկներն ընդամենը ներկայացվել են ԱՄՆ կառավարությանը, բայց առայժմ չեն ընդունվել: Փոխարենը արդեն համաձայնություն կա եւ Հայաստանի փախստականներին կհատկացվի 5 մլն դոլլար, որից 2,1 մլն դոլլարն արդեն սկսվել է իրացվել: Ռուսակի օրենսդրական օգնություն կցուցաբերվի նաեւ Հայաստանի խորհրդարանին: Սյուզան Օլդսը նշեց, որ ավելի ձեռնտու է նպաստել Հայաստանի տեխնիկական վերազինմանը, քան կազմակերպել հումանիտար օգնություն:

Գրասենյակի տնօրենը հայտարարեց, որ ապավելիք անհապաղ օգնությունը կտրվի միայն Հայաստանի կառավարությանը եւ կվերահսկվի, որպեսզի այն չտեղափոխվի հանրապետությունից դուրս: Նա նշեց, որ ամերիկյան կառավարությունն իր հաշվարկներում Ղարաբաղը նկատի չի ունեցել: Բացի այդ, ըստ տրն. Սիֆկինի, ԱՄՆ-ն Ղարաբաղը ճանաչում է որպես Ադրբեջանի անբաժանելի մաս: Մեր այն հարցին, թե ԱՄՆ-ի կառավարությունն արդյոք չի՞ նախատեսում Ադրբեջանի միջոցով հատուկ օգնություն ուղարկել Ղարաբաղ, տիկին Սյուզան Օլդսը պատասխանեց, թե ինքը լիազորված չէ հայտարարելու, թե այդպիսի օգնությունը բացառված է, քանի որ ԱՄՆ-ի կոնգրեսի «Ազատությանը նպաստող» օրենքի համաձայն դադարեցվել է Ադրբեջանին ցույց տվող օգնությունը, Ադրբեջանում բացված մի շարք ամերիկյան մարդասիրական կազմակերպություններ դադարեցրել են իրենց գործունեությունը: Դրա հիմնական պատճառներից մեկն էլ Հայաստանի նկատմամբ իրականացվող շրջափակումն է: Ցավոք, դեսպանատան հավատարմատար Թոմ Փրայսն իր հայտարարությունից անմիջապես հետո դուրս եկավ սենյակից, որի պատճառով տրն. Սիֆկինն ու տիկին Օլդսը չկարողացան պատասխանել իրենց լիազորությունների շրջանակից դուրս տրված մի շարք կարեւոր հարցերի:

Հ. ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Ճգնաժամ

ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՐՆ Է, ՄԵՆՔ ՆՐԱՆԸ

Մարդկային էներգիան ընդդեմ էլեկտրաէներգիայի

Համակողմանի շրջափակումն ու դրանից անմիջականորեն բխող տնտեսական համընդհանուր ճգնաժամն անմխիթար կացության մեջ է դրել հանրապետության բնակչությանը: Եւ այդ վիճակից ինչ-որ կերպ դուրս գալու համար նա գործ է դնում ամեն մի միջոց, նաեւ անկարելի ու արգելված, ժամանակակից ու գործածվելու համար ոչ պիտանի սարքավորումներից մինչեւ պապենական մեթոդներ:

Գազի ու վառելանյութի բացակայության պատճառով ողջ ծանրաբեռնվածությունն ընկած է էլեկտրաէներգիայի վրա: Այն այժմ եւ լույսի, եւ ջերմության աղբյուր է, ու ակամայից նաեւ հոգեբանական յուրօրինակ չափանմուշ:

Երեւանի քաղաքային էլեկտրացանց մեր այցելությունից հետո թերեւս վիճակի բարելավման հեռանկարն այնքան էլ ուրախություն ձեռք չբերեց: Գլխավոր ինժեների տեղակալ Հակոբ Խաչատրյանի հետ զրույցից բավականին մռայլ պատկեր բացվեց:

Դեկտեմբերի սկզբի 1 շաբաթվա ընթացքում վնասվել է 30 տրանսֆորմատոր, 22-ը՝ գերծանրաբեռնվածությունից հրդեհվել են: Իսկ յուրաքանչյուր տրանսֆորմատորն արժե 800 հազարից 1 միլիոն ռուբլի: Այն պատրաստում է «Հայէլեկտրո» գործարանը:

– Գործարանը մեզնից կանխավճար է ուզում տրանսֆորմատոր տալու համար: Իսկ մեր հաշվում մենք այդքան գումար չունենք: Պետությունը խոստացել էր ֆինանսավորել 50 մլն ռուբլու չափով: Մի քանի շաբաթ առաջ 25 միլիոնը ստացանք, իսկ մնացած մասը ֆինանսների նախարարությունը զանազան պատճառաբանություններով մերժում է տալ:

Իսկ որ ֆինանսների առկայությունը շատ կարեւոր ու համարյա կենսական նշանակություն ունի Երքաղէլեկտրացանցի համար, այդ մասին խոսում են նաեւ էլեկտրամատակարարման համար անհրաժեշտ մյուս սարքավորումների ու միջոցների գները. 1 կմ կաբելը միջին հաշվով արժե 1 միլիոն ռուբլի, գումարած այն, որ տեղի ունեցած վթարները վերացնող անձնակազմը տեղ հասնելու համար վառելանյութ չունի, եւ այն եւս էլցանցը ստիպված ինքն է գնում: Այստեղ էլ սակայն ամեն ինչ հարթ չէ: Բանն այն է, որ պետբանկը միանգամից շատ գումար չի տալիս, իսկ դուրս գրած 500 հազարն ընդամենը օր ու կեսվա աշխատանքի համար է բավականացնում:

Էլեկտրաէներգիայի այս գերսղության պայմաններում դրա սպառումը ծայրահեղ աստիճանի է հասել: Հետեւանքը նույնպես ծայրահեղ է՝ վթարված կաբելները վերանորոգելու համար հեղուկ գազ է անհրաժեշտ, որի բացակայության պատճառով շատ հաճախ վթարների վերացումը կատարվում է ժամանակավոր լուծումներով, սակայն դա անշուշտ երկար չի տեւում: Տրանսֆորմատորների հետ կապված վթարները նույնպես զանազան խնդիրներ են առաջացնում: Դրանք վերանորոգելու համար ուղարկվում են «Հայէներգովերանորոգում» գործարան, որն էլ սակայն չի կարողանում «տակից դուրս գալ» անհրաժեշտ փաթույթներ չունենալու պատճառով: Այստեղ եւս իբրեւ միանձնյա հարցի լուծող հանդես է գալիս «Հայէլեկտրո» գործարանը, որի տրամադրության տակ այդ փաթույթները կան, սակայն ոչ ուրիշի համար: Հետաքրքիր է, մի՞թե տնտեսական ինքնուրույնությունն այդքան իրավունք է տալիս վերոհիշյալ ձեռնարկությանը, որը սեփական արտադրանքի իրացման նպատակով յուրօրինակ ձեւով է «նպաստում» էներգետիկական հարցերի լուծմանը:

Սարքավորումների ձեռք բերման ու մնացած հարցերին ավելացել է նաեւ առայժմ վերջ չունեցող ու օրեցօր զանազան ձեւերով հայտնվող խնդիրներից ծայրաստիճան նյարդայնացած մարդկանց վերաբերմունքը վթարները վերացնող անձնակազմի նկատմամբ: Մեր զրույցի ժամանակ պրն. Խաչատրյանը նշեց, որ վերջերս հաճախակի է դարձել աշխատակիցների նկատմամբ կոպիտ ու հաճախ նաեւ ուժի դրսեւորմամբ վերաբերմունքը: Մեր այցելության օրն առավոտյան կենտրոնական (քաղաքի կենտրոնական մասը) եւ հարավային (Էրեբունի ու Շենգավիթ) շրջանները սպասարկող անձնակազմը պայման էին դրել ղեկավարության առջեւ, որ իրենց անվտանգությունը չապահովելու դեպքում կդադարեցնեն աշխատանքը: Իսկ դա նշանակում է, որ դեռեւս չվերացված վթարներին կավելանան նորերը եւ էլցանցն ինքը կհայտնվի վթարային վիճակում:

Չփորձելով մեղադրել ու միաժամանակ նաեւ արդարացնել նրանց, ասենք, որ բնակիչների ու վթարները վերացնող անձանց միջեւ ընդհարումները շատ հաճախ արդյունք են նաեւ ԲՇՏ-երի անգործության: Երքաղէլեկտրացանցի գլխավոր ինժեների տեղակալը նշեց, որ քաղցանցի ու ԲՇՏ-երի աշխատանքների որոշակի սահմանազատում կա՝ սնող կենտրոնից մինչեւ շենքի գլխավոր վահանակը տնօրինում է քաղցանցը, իսկ շենքի ներսը՝ ԲՇՏ-ն: Սակայն բնակիչները անտեղյակ լինելով այս աշխատաբաժանումից, իրենց բողոքն էլցանցին են ներկայացնում: Եւ առաջանում է խառնաշփոթ մի վիճակ, որից տուժողները շատ են, իսկ օգուտ ստացողները՝ առայժմ անհետ:

Օգտվելով առիթից, մենք ցանկացանք տեղեկանալ նաեւ Գերագույն խորհրդի, Նախարարների խորհրդի, նախագահի նստավայրի եւ Հայաստանում օտարերկրյա դեսպանատների էլեկտրական սնուցման մասին: Պրն. Խաչատրյանը հայտնեց, որ վերոհիշյալ շենքերը երկկողմանի սնուցում ունեն, բնականաբար նրանց մոտ միշտ էլեկտրականություն կա:

Իսկ ինչքա՞ն վթար է տեղի ունենում Երեւանում մեկ օրում: Մեր այս հարցին Երքաղէլեկտրացանցի կենտրոնական դիսպետչերական ծառայության պետ Մակեդոն Նավասարդյանը չկարողացավ պատասխանել, իսկ բաժնի 6 հեռախոսներն անընդհատ զբաղված էին վթարների մասին տեղեկատվություն ընդունելով: Իբրեւ պատասխան պրն. Նավասարդյանը դա մատնացույց արեց:

Իբրեւ վերջաբան նշենք մի հետաքրքիր փաստ. երբ դուրս էինք գալիս դիսպետչերական բաժնից, պատին փակցված մի գրություն նկատեցինք «Դեպուտատ Սամվելյան, 2 օր լույս չունի»: Փորձեցինք պարզել գրության իմաստը. մեր հարցը պրն. Նավասարդյանն ուղղեց աշխատակիցներից մեկին, որն էլ ժպտալով ասաց, թե կպցրել ենք, որ իմանան, թե դեպուտատ Սամվելյանն էլ լույս չունի, իսկ հետո պետի ցուցումով պոկեց այն: Բայց թե ինչու դա պետք է պատին փակցվեր եւ ի ցույց դրվեր, այդպես էլ չիմացանք: Համենայնդեպս, եթե նույնիսկ դա կատակ էր, ամեն կատակ իր մեջ լուրջ նպատակ է թաքցնում:

Գ. Ն.

«Արամ Խաչատրյան» Ֆիլհարմոնիկ Համերգասրահ

3-ՐԴ ՀԱՄԵՐԳԱՇՐՋԱՆ
4485–4486 Հայոց Թվական

Համերգաշրջանի հովանավորն է Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միությունը

Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբ

«Հայաստանի եւ Սփյուռքի դիրիժորներ»

13 դեկտեմբեր

Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ. Նախերգանք «Դոն Ժուան» օպերայից

Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտ. Կոնցերտ ֆլեյտայի եւ նվագախմբի համար (Գրիգոր Պողոսյան)

Յոզեֆ Հայդն. Սիմֆոնիա թիվ 103

Դիրիժոր՝ Գեւորգ Մուրադյան
Սկիզբը՝ ժամը 14-ին:
Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղում, ամեն օր, ժամը 11-18-ը:

Օգնություն

Կրկին կաթի փոշի, կրկին իրարանցում

Այս օրերին Երեւանում մանուկներին կաթի փոշի է բաշխվում: Մինչեւ երկու տարեկանների մեկական կիլոգրամ, երկուսից յոթ տարեկանների երկուական կիլոգրամ կաթի փոշին բաշխում են մանկական պոլիկլինիկաները, առաջինից հինգերորդ դասարանցիների երկուական եւ հինգից յոթերորդ դասարանցիների 1,8 կգ կաթնափոշին՝ դպրոցները: Կաթի փոշին առաքվում է ԵՏՀ-ի կողմից Շառլ Ազնավուրի ջանքերով: Արդեն 1000 տոննա փոշի ստացվել է Դանիայից, սպասվում է նաեւ Հոլանդիայից: Բերվում է երկաթուղով, Թուրքիայի տարածքով: Եթե նախորդ անգամները կաթի փոշի են ստացել նաեւ թոշակառուները, այս անգամ ստանում են միայն հաշմանդամները: Հղի կանանց առայժմ չի բաշխվում, սակայն սպասվող ամբողջ քանակի տեղ հասնելուն պես կտրվի նաեւ նրանց: Մեր հարցին, թե ինչո՞վ է պայմանավորված մինչեւ երկու տարեկաններին ընդամենը մեկական կիլոգրամի բաշխումը, չէ՞ որ այդ տարիքում կաթնային սննդի անհրաժեշտությունն ավելի մեծ է, քան յոթերորդ դասարանցիների մոտ, Նախարարների խորհրդից Լեւոն Բաբայանը, որը տնօրինում է կաթի փոշու ստացման եւ բաշխման հարցերը, պատասխանեց. «Շուտով Ֆրանսիայից սպասում ենք յոթ տեսակի մանկական կեր՝ 4,5 կիլոգրամանոց փաթեթներով: Այդ կերը բաշխվելու է միայն մինչեւ երկու տարեկաններին, ուստի որոշեցինք այլ տարիքային խմբերին այս անգամ մի քիչ ավելի կաթի փոշի տալ»:

Մնում է հուսալ, որ կաթի փոշին չի հայտնվի սեղանիկների վրա ու աստղաբաշխական գներով վաճառվի մանուկներին: Հավանաբար հենց դա էլ բացառելու նպատակով կաթի փոշու ստացման արարողությունը ժամեր տեւող մի քանի տեղեկանքների ու փաստաթղթերի լրացման հետ կապված քաշքշուկի է վերածվել:

Այս օրերին ինչ-որ կանայք շրջում են բնակարանները եւ կաթի փոշին պոլիկլինիկաներ հասցնելու համար անհրաժեշտ վառելիք գնելու պատրվակով դրամ պահանջում: Քաղաքապետինը հայտնեց, որ կաթի փոշին բաշխող կազմակերպությունները դրա հետ ոչ մի առնչություն չունեն: Սակայն որոշ տեղերում կաթի փոշին իրոք դեռեւս չի բաշխվում, քանի որ իսկապես վառելիքի բացակայության պատճառով այն տեղափոխելը դժվարացել է: Նախարարների խորհուրդը հրահանգ է տվել շրջխորհուրդների գործկոմներին սեփական միջոցներից հնարավորություն գտնել այդ հարցը հոգալու համար:

Ա. Օ.

«Դոլլարի գինն անշեղորեն աճում է», հայտարարեց Հայաստանի «Իմպեքսբանկի» վարչության փոխնախագահ Վարդան Ղազարյանը: Նրա կարծիքով, վերջերս Ռուսաստանում դոլլարի փոխարժեքի կտրուկ անկումը 450-ից մինչեւ 390 ռուբլու ոչ այլ ինչ էր, եթե ոչ անհիմն եւ արհեստական նախահամագումարյան քաղաքական ձեռնարկում: Այսօր «Իմպեքսբանկ»-ը սահմանեց 1 դոլլարի դիմաց՝ 456 ռուբլի փոխարժեք, որը դեկտեմբերի 8-ի համեմատությամբ 10 ռուբլով ավել է: «Հավանաբար եկող տարվա սկզբին ամերիկյան 1 դոլլարի գինը կհասնի 600 ռուբլու», ասաց պրն. Ղազարյանը:

Սփյուռք

ԱԼԵՔ ԵՎ ՄԱՐԻ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ԲԱՑՈՒՄԸ ԴԵՏՐՈՅՏՈՒՄ

Դետրոյտի Ալեք եւ Մարի Մանուկյան թանգարանի պաշտոնական բացումը հիանալի առիթ ընծայեց հայ արվեստագետներին նվիրված հնգօրյա փառատոնին, որն իր ձեւով եւ բնույթով աննախադեպ երեւույթ դարձավ:

Թանգարանի բացումը տեղի ունեցավ շքեղ հանդիսությամբ, դեկտեմբերի 6-ին, մասնակցությամբ հայ եկեղեցու Ամերիկայի եւ Կանադայի թեմական առաջնորդների, եկեղեցականների, Դետրոյտի քաղաքապետի, տարբեր երկրներից հրավիրված անձանց, ինչպես նաեւ բարերար զույգի եւ Մանուկյան ընտանիքի անդամների:

Բացումը կատարեցին Խաժակ Արքեպս. Պարսամյանի գլխավորությամբ Վաչե Արքեպս. Հովսեփյանը, Շահե Արքեպս. Աճեմյանը, Հովնան Եպս. Տերտերյանը, Փառեն ծ. վրդ. Ավետիքյանը (որի 20-ամյա աշխատանքի արդյունավորումն էր թանգարանը), Պարետ ծ. վրդ. Տերտերյանը եւ քահանա հայրեր: Տեր եւ տիկին Ալեք եւ Մարի Մանուկյանների կողմից ժապավենի հատումից հետո ներկաները շրջեցին թանգարանը, ապա տեղի ունեցավ ճաշկերույթ-հայտագիր: ■

Դեպքեր

Օգնություն ԵՏՄ-ից

Դեկտեմբերի 9-ին հակավարակային դեղապատրաստուկների պատվաստանյութով բեռներ ստացվեցին: ՀՀ առողջապահության առաջին փոխնախարար Դերենիկ Դումանյանը հայտնեց, որ ԵՏՄ-ն Հայաստանի բուժհիմնարկներին է հատկացրել ավելի քան 2,5 մլն. դոլլար: Կազմված է 68 դեղապատրաստուկների ցանկը եւ ընտրված արտասահմանյան այն կազմակերպությունները ու ֆիրմաները, որոնք այդ դրամի դիմաց կտրամադրեն անհրաժեշտ ամեն ինչ: «Ամենադժվարը պատրաստուկները տեղ հասցնելն է: Մենք չենք կարողանում Ադրբեջանից ստանալ 1000 տ մանկական սնունդ, որը Հայաստան էր ուղարկել Եվրոպական միավորումը», ասաց Դումանյանը: ■

Առաջին անգամ աշխարհում

ԱՐՄԵՆՍԵՖ

«ԱՐՄԵՆՍԵՖ» ընկերությունն առաջարկում է պարբերականների անժամկետ բաժանորդագրություն Ձեր ներդրումներից ստացվող շահույթի հաշվին:

«ԱՐՄԵՆՍԵՖ» ընկերության հետ կնքած «Բաժանորդագրման պայմանագիր»-ը երաշխավորում է՝

– Ձեր ներդրած ամբողջ գումարի վերադարձ առաջին իսկ պահանջով,

– բաժանորդագրված պարբերականի ժամանակին եւ անխափան մատակարարում՝ քանի դեռ այն հրատարակվում է:

Միայն «ԱՐՄԵՆՍԵՖ» ընկերությունը հնարավորություն կտա ամեն օր տեսնել Ձեր ներդրումներից ստացվող շահույթը:

Մենք աշխատում ենք առանց հանգստյան օրերի, ժամը 10:00-ից մինչեւ 17:00:
Մեր հասցեն՝ «Էրեբունի-2» հյուրանոց, 314 սենյակ:

digitised by A.R.A.R.@

Մանկական գիրքը ստրատեգիական ապրանք է

Տնտեսական կյանքում կատարվող փոփոխությունների արդյունքներն առայժմ արտահայտվում են գների բարձրացումով եւ նմանօրինակ իրավիճակներում մարդկանց կողմնորոշվելու կարողությունների տեսքով: Եւ ստեղծված պայմաններն իրենց պարտադրանքն են առաջադրում ամենքին եւ ամեն ինչին: Այս առումով բացառություն չէ նաեւ գրահրատարակչական գործը: Ու թեեւ գրահրատարակիչների գործունեությունից շատ բանով է կախված, թե ինչպիսի սերունդ, հասարակության ինչպիսի անդամ կմեծանա ու կդաստիարակվի, այդուհանդերձ հրատարակչությունների «կյանքն» իսկական սպառնալիքի տակ է:

«Արեւիկ» մանկապատանեկան հրատարակչությունը, որ թերեւս լուսավորության նախարարության համակարգի կառույցների հետ միասին երեխաների դաստիարակությանն ու հոգեւոր հարուստ մարդու կերտմանը նպաստող ամենազորեղ ազդակն է, հանրապետության տնտեսության վիճակը վավերացնող կնիքի յուրահատուկ հետքն է կրում: Տպագրական հումքի ու նյութերի թանկությունը, որն առավելապես դրսից ներմուծվելու հետեւանք է, ազդեցությունն է թողել հրատարակչության աշխատանքների վրա: Նախկինում «Արեւիկն» ամեն տարի տպագրում էր 100-120 անուն գիրք: Անցած տարի այդ քանակն իջավ 51-ի: Իսկ ընթացիկ տարում այդ թիվը 20-25-ի սահմաններում է: Ընդ որում, այս 20-25 անուն գրքերի մեծ մասը վերջին 3-4 ամսվա աշխատանքների արդյունք է: Այնուամենայնիվ, այս քանակն էլ բավական մեծ բան է նշանակում, որովհետեւ ներկա հրատարակչություններից եւ ոչ մեկը չի կարող պարծենալ այսպիսի արդյունքով: Այսինքն, հրատարակչական համակարգում տիրող ողբերգական ֆոնի վրա «Արեւիկ»ը համեմատաբար կայուն, համեմատաբար բարվոք վիճակում է: Սակայն ինչ խոսք, արդյունքն ավելին կարող էր լինել, եթե...

- Երբ պետական հրատարակչություն ենք, պետք է պետական ինչ-որ բան ունենանք, պետական մատակարարումներ, ուշադրություն, հովանավորություն,- մեր զրույցի ժամանակ նշեց հրատարակչության տնօրեն, բանաստեղծ Դավիթ Հովհաննեսը: - Մենք բարձիթողի վիճակում ենք եւ թղթի, եւ մյուս մատակարարումների իմաստով: Դեռեւս տարվա սկզբին պահանջեցինք օգնություն ստանալու համար, փետրվարին մատակարարման հարցով դիմեցինք մամուլի վարչության մատակարարումներով զբաղվող օղակի եւ մամուլի վարչության պետերին: Բայց տեսնելով, որ խոսակցություններից զատ ոչինչ չի ստացվում, փորձեցինք ինքներս մեր գլխի ճարը տեսնել եւ գոնե այդ 20-25 անուն գիրքը տպագրել:

Հրատարակչությունն այս տարի համակարգի մատակարարման վարչությունից ընդհանրապես թուղթ չի ստացել: Ոչ միայն թանկ գների, այլեւ անհրաժեշտ տեսականու բացակայության պատճառով: Ինչպես նշեց հրատարակչության տնօրենը, վարչությունն այնպիսի գներ է առաջարկում, որ կարծես նախօրոք ասում է, թե պետք է հրաժարվել:

Այդ պատճառով էլ հույսը պետական օգնությունից կտրած, «Արեւիկ»ը սեփական նախաձեռնություններով ու աշխատողների ջանքերի ու կապերի միջոցով է փորձում կարգավորել իր աշխատանքը: Հրատարակչությունն ինքը պայմանավորվել է Մասիսի «Հայշինանտառթուղթ» միջնորդ ֆիրմայի հետ, որի միջոցով էլ կարողացել է իր տպագրված ու տպագրվող գրքերի համար մատչելի գնով թուղթ ձեռք բերել (Պրն. Հովհաննեսն օգտվելով առիթից խնդրեց իր երախտագիտությունը հայտնել ֆիրմայի տնօրեն Դավիթ Խաչիրյանին):

Տպարանական ծախսերի մասին պայմանավորվել են հենց տպարանի հետ: Ի դեպ, երբ նախկինում տպագրական ծախսերը համակարգված էին ու հաստատված գնացուցակ ունեին, ապա հիմա չկա պետական հաստատված ծախսերի չափ, ասենք, թե ինչ գնով պետք է տպագրվի պետական հրատարակչության գիրքը: Ըստ այդմ էլ ամեն ինչ կախված է պոլիգրաֆիայի առաջարկած գնից:

- Շնորհակալ ենք պոլիգրաֆիստներից, որ չնայած պայմաններին, գիտակցելով մանկական գրքերի դերն ու նշանակությունը, մեր գրքերը տպագրում են համեմատաբար մատչելի գներով,- ասաց Դավիթ Հովհաննեսը,- եւ պետական ոչ մի միջամտություն չի եղել մանկական գրքի հանդեպ հատուկ վերաբերմունք ցուցաբերելու համար: Ամեն ինչ մեր սեփական նախաձեռնությունների եւ տպարանի աշխատակիցների բարյացակամ վերաբերմունքի արդյունքն է:

Սակայն ցավոք հաճախ «սառը ջուր է լցվում» այդ նախաձեռնությունների վրա:

«Ղազարոս Աղայանի հեքիաթների շարք, պատկերազարդ ժողովածուի հրատարակությունն իրականացրած Գունավոր տպագրության տպարանի կոլեկտիվին գրքի շապիկի վրա շնորհակալություն էինք հայտնել: Բայց մեր համակարգի որոշ օղակներ դժգոհեցին, թե՝ դուք էլ եք պետական հիմնարկ, նրանք էլ, եւ տպարանը պարտավոր է ձեր գիրքը տպել, ի՞նչ շնորհակալության կարիք կա: Այդ դեպքում ինչո՞ւ իրենք չեն մտածում իրենց պարտականությունների մասին, գոնե լուծեին գրախանութի հարցերը, որից զրկված է միայն «Արեւիկ»ը»:

Հայաստանի հիմնարկությունների ու ձեռնարկությունների մեծ մասն օգնության եւ օժանդակության կարիք ունի: Եւ բոլորին օգնել, անշուշտ, հնարավոր չէ: Մանավանդ, որ այդ օգնությունը շատ քչերը կարող են փոխհատուցել իրենց գործունեությամբ կամ արտադրանքով: Բայց «Արեւիկ»ին թերեւս պետք է պետական աջակցություն: Որովհետեւ մանկական գիրքը յուրատեսակ ստրատեգիական ապրանք է, ստրատեգիական նշանակության արտադրանք:

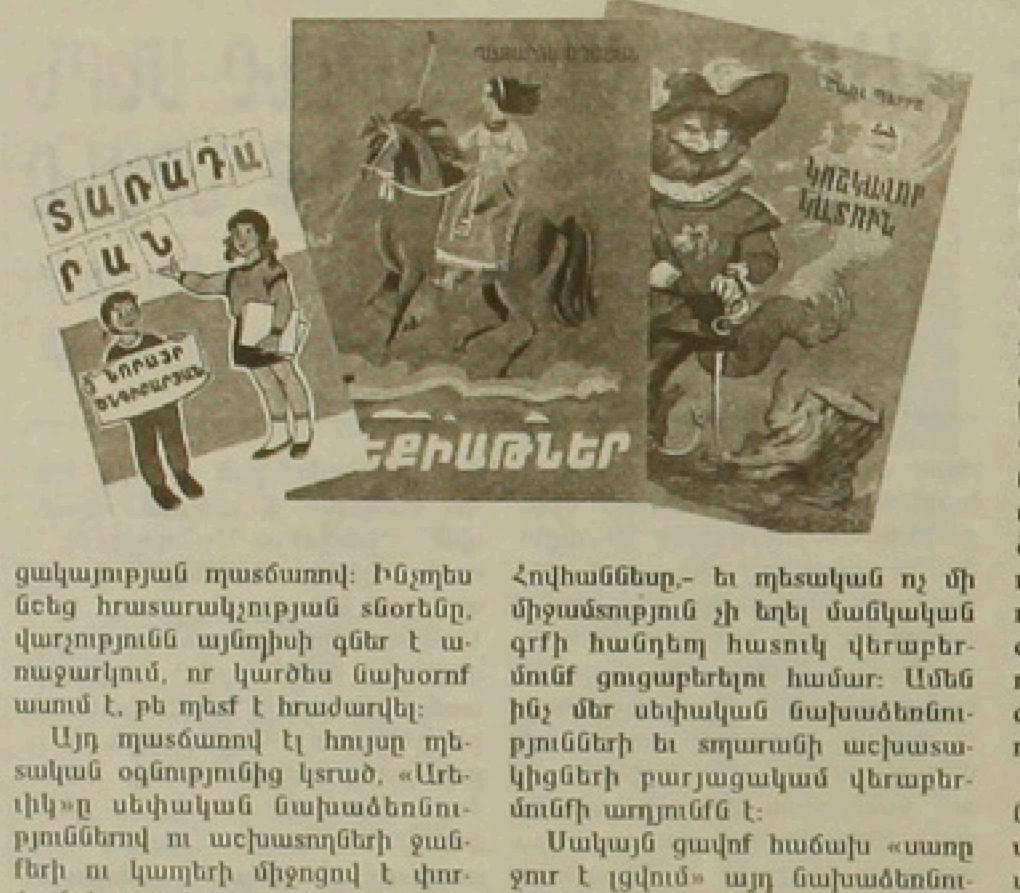

Թե մանկական ինչ գիրք ենք տպագրում այսօր, դրանից է կախված, թե ինչպիսի ռազմիկ ու մտավորական կունենանք վաղը:

- Մենք լաց չենք լինում, մենք չենք խնդրում, թե մեզ պահեք որպես ոչ պիտանի գոյություն,- ասաց տնօրենը: - Ոչ, մենք պիտանի գոյություն ենք: Երբ մեզ ֆինանսավորում տրվի, մենք այն կփոխհատուցենք նախ բարոյական առումով՝ սերունդ կդաստիարակվի եւ բոլորը չէ, որ կկանգնեն սեղանիկների մոտ: Դրանից բացի, մենք պետությանը նաեւ ֆինանսական փոխհատուցում կտանք՝ «Հայգրքի» միջոցով մեր գրքերը վաճառելով եւ պետությանը համապատասխան գումար մուծելով, պետությանը հետ կտանք իր փողը, նույնիսկ ավելին: Պետությունն իր փողը հետ չի ստանում այն ժամանակ, երբ ֆինանսավորում է պահանջարկ չունեցող ծրագրեր: Իսկ մերը հետ կստանա, որովհետեւ մեր գիրքը պահանջարկ ունի, մեր գրքին սպասում են անգամ այսպիսի գների պայմաններում (Աղայանի «Հեքիաթներ»ը գրախանութներին տվել ենք 100 ռուբլով):

Ժամանակին ունեցել ենք մատենաշարեր, որոնք կամաց-կամաց սառեցվում են տպագրական ծախսերի պատճառով,- շարունակեց պրն. Հովհաննեսը: Բայց անպայման ուզում ենք ավարտել «Համաշխարհային գրականություն պատանիների համար» մատենաշարը, ճիշտ է ստիպված ենք կրճատել տպաքանակը: Գոնե սա ինչ-որ կերպ ֆինանսավորվեր: Կամ երբ ֆինանսավորելը դժվար է, գոնե թղթով ապահովվեր՝ մատչելի գներով, իհարկե: Մենք պատրաստ ենք նաեւ դասագրքեր տպագրել, երբ դրա համար մեզ պատվեր տան: Մեր կարծիքով, նման ծանր տնտեսական պայմաններում դասագրքերի այդ տիպի քանակ տպագրելը մեկ հրատարակչության գործ չէ: Կարելի է հանձնարարել նաեւ այլոց: Երբ մեզ առաջարկվի, այդ գործը կանենք պատվով, բարձր որակով, համեմատաբար էժան եւ ճիշտ ժամանակին, մանավանդ, որ դրանք պետական ֆինանսավորում ունեն:

Այո, «Արեւիկ»ն իսկապես անհրաժեշտ ու պիտանի գոյություն է: Դա շատ բաներ են վկայում. հրատարակչության հաշվարկային հաշվում որոշակի գումար կա, հրատարակչությունը չունի պարտքեր եւ դրական բալանսով է փակում այս տարին: Եւ վերջապես, «Արեւիկ»ի գրքերի հսկայական պահանջարկն ու հաջողությունը: Միաժամանակ պետք է նշել նաեւ դրանց տարածման հետ կապված որոշ խնդիրներ: Մասնավորապես այս տարվա սեպտեմբերի 8-ով թվագրված պաշտոնական գրությամբ «Հայգիրք»ը պարտավորվել է ընդհանուր հիմունքներով «Արեւիկ» հրատարակչությունից տանել 12 անուն գիրք, այսինքն գրքերը տանում են, գումարը փոխանցում հրատարակչությանը, հետո վաճառքը կազմակերպում սեփական հայեցողությամբ: Իսկ վերջերս «Հայգիրք»ը հայտնել է, որ գրքերը կտանի միայն կոմիսիոն հիմունքներով՝ տարած գրքերի չվաճառված մասը հետ կվերադարձվի: Հրատարակչության հարցմանը «Հայգրքի» տնօրեն Թեւոսյանը պատասխանել է, որ ինքը իրավունք ունի «Արեւիկ»ի գրքերը տանել մյուս հրատարակչությունների գրքերի նման, կոմիսիոն հիմունքներով: Տարածման այս ձեւը, մյուս հրատարակչությունների գրքերի պահանջարկից ելնելով, իրոք արդարացված է: Բայց չէ՞ որ «Արեւիկ»ի գրքերը, ինչպես արդեն նշվեց, լայն պահանջարկ ունեն: Թեպետ «Արեւիկ»ը դրանից շատ վնաս չի կրում, նա արդեն ինքն է ուղիղ կապի մեջ մտել գրախանութների հետ՝ պայմանավորվածությա համաձայն նրանց գրքեր մատակարարել: Նշենք, որ **«Արեւիկ» հրատարակչության բարձրաճաշակ ու ներկա պայմանների համար շատ գրքերը կարելի է ձեռք բերել «Երեւան» (Փափազյան 21) «Ակադեմիա» (ԳԱ շենքի հարեւանությամբ) գրատներից եւ թիվ 37 («Արագած» կ/թ-ի դիմաց) գրախանութից:**

«Արեւիկ»ի գրքերը նրա պիտանիության ու գոյատեւման կյանքի հաստատունության հավաստիքն ու երաշխիքն են:

ԳԱԳԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Արձագանք

ՄԵՐ ՕՐԵՐԻ ԻԼՅԻՉԸ ԿԱՄ ԻՆՉԻ՞ Է ԿՈՉՈՒՄ ԱՐԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԸ

Ինչպես հայտնի է, Հեյդար Ալիեւը պատմության մեջ մտել է, ի թիվս այլ սխրանքների, նաեւ հետեւյալ խոսքերի շնորհիվ. «Ո՞վ ասաց, թե Իլյիչը մեզ հետ չէ: Ահա՝ մեր Իլյիչը»: Ու ձեռքը մեկնել է դեպի իր կողքը կանգնած Բրեժնեւը:

Նախիջեւանի մեջլիսի առաջա նախագահն այն օրերին իհարկե անկեղծ չէր՝ հայտնի պատճառներով: Բայց այսօր երբ նա կարդա «Ազգ» թերթի դեկտեմբերի 2-ի համարը, ապա անկասկած կկրկնի իր պատմական խոսքերը, այս անգամ արդեն խղճի մտոք: Եւ Բրեժնեւի փոխարեն կնշի այլ անուն՝ Արա Հարությունյան:

Ես չեմ կասկածում: Լավ հայտնի է, որ առաջին աշխարհամարտը սկսվելուն պես Լենինն առաջ քաշեց կարգախոս՝ «Համաշխարհային (իր խոսքերով՝ իմպերիալիստական) պատերազմը վերածենք քաղաքացիականի»: Եւ քանի որ, ի տարբերություն հայ ժողովրդի, զերծ էր նրանից, ինչ Արա Հարությունյանն անվանում է վիշապի դեմ կանգնած մկան բարդույթ, իրագործեց իր ծրագիրը: Միայն 1917-22 թթ. դրա զոհը դարձան Լենինի 12 միլիոն հայրենակիցներ:

Հիմա էլ «Ազգ»ի հիշյալ հեղինակը («Վիշապն է կուլ տալիս, թե՞ մուկն է կուլ գնում» վերտառությամբ հոդվածում) մեզ բացատրում է, որ պետության ու ժողովրդի պահանջներն իրար հակասելու դեպքում վերջինս դիմում է տարբեր միջոցների՝ ցույցերից մինչեւ... քաղաքացիական պատերազմ: «Մեթոդների այս շարքում մերժված ձեւ չկա», հայտարարում է մեր օրվա Լենինը: Եւ հեգնում է նրանց, ովքեր անընդունելի են համարում քաղաքացիական պատերազմը Հայաստանում: Ավելին, դրա կոչն է անում:

Տե՛ր իմ աստված: Պարզվում է, մեզանում դեռ կան մտավորականներ, որոնց պետք է ապացուցել, որ քաղաքացիական պատերազմը երբեք ոչ մի ազգի համար բարիք չի եղել: Որ քաղաքացիական պատերազմը երբեք չի հրահրվել ոչ «ժողովրդի», ոչ մտավորականների, այլ որպես կանոն բոլշեւիկների, «կարմիր կխմերների» նման ծայրահեղականների կողմից: Որ նույն բոլշեւիկների հրահրած քաղաքացիական պատերազմն Առաջին հանրապետության օրոք վերջինը չէր այն պատճառներից, որոնց հետեւանքով 1920 թ. Հայաստանի կեսը տրվեց թուրքին: Պարզվում է կան մարդիկ, որոնք Վրաստանի դեպքերն ընդօրինակման արժանի են համարում: Դե որ այդպես է՝ տաջիկների՞ց ինչով ենք պակաս: Այ, երբ գա այն բաղձալի օրը, երբ գյումրեցին զենքը ձեռքին գնա երեւանցու դեմ կռիվ, այն ժամանակ լրիվ կազատվենք կլլվող մկան բարդույթից: Ու բոլոր շրջափակումները մեկ ժամում կվերանան, Ադրբեջանը ժպիտը դեմքին կբացի գազամուղը, մենք էլ այլեւս «թուրքի հացին» սպասող չենք լինի:

Ճիշտն ասած, Արա Հարությունյանի հետ դժվար է բանավիճել: Ասենք, Ղարաբաղի հարցում մեր կրած անհաջողությունները նա բացատրում է նրանով, որ «բոլոր նոր քայլերը նրանք են սկսել, իսկ մենք ուշացումով փորձում ենք դիմագրավել»: Եւ ոչ մի նշանակություն չունի, որ հակառակորդը մեզնից երկու անգամ շատ բնակչություն ու տարածք ունի, ծով, երկաթգիծ ու սեփական նավթ. դրա համար մեր հոդվածագիրն այլ պատասխան ունի՝ ամոթ չէ՞, որ մենք չունենք: (Ճիշտ որ, ինչ ազգ ենք, որ մինչեւ հիմա մի ատոմային ռումբ էլ չունենք, Հարավաֆրիկյան Հանրապետության չափ էլ չկանք՝ ալմաստի հանք նույնիսկ չունենք, ա՜յ, էստոնացիներից օրինակ վերցնենք, ամոթից մեռնում են, որ մենք ծիրան ու մոլիբդեն ունենք, իրենք՝ ոչ):

Կամ հոչակում է՝ «մենք լիովին ընդունելու ենք առաջագա զոհի կեցվածք, ինչ որ մուկը վիշապի առաջ»: Գնա ու բացատրիր սահմաններում կանգնած կամավորներին, որ իրենք իրենց հայրենիքը չեն պաշտպանում, այլ մուկ են, որոնց կլլում է «տղերք» կոչված վիշապը: Կամ էլ ահա, իմանում ենք, որ «տղերք»ն «արդեն հինգերորդ տարվա մեջ են ու անփոխարինելի» այն դեպքում, երբ Ամերիկայի նախագահն ընտրվում է չորս տարով: Իսկ ես, ճիշտն ասած, այնպես եմ հիշում, որ օրինակ ուղիղ 4 տարի առաջ հիշյալ «տղերք»ը բանտում էին (այնտեղի՞ց էին մեզ հիմնոսացնում): Հայաստանի ներկայիս պառլամենտն էլ, երբ դեռ սկլերոզն ինձ լրիվ չի հաղթել, ընտրվել է երկուս ու կես տարի առաջ, նախագահը՝ մեկ: Ու ոչ մի անփոխարինելիության խոսք չկար, ոչ ոք չէր խանգարում Արա Հարությունյանին առաջադրվել մյուս վեց թեկնածուների հետ... Ասենք նա գերադասում է Շեւարդնաձեի մեթոդը՝ մայրաքաղաքի կենտրոնն ավերել իշխանության համար: Ու կոչ է անում «բունտի»: Շատ է հիշեցնում ռուս հեղափոխականների «կացին»ը:

Չգիտեմ, այն, ինչ ես համարում եմ նորմալ տրամաբանություն, դժվարանում է ընկալել...

Առավել դժվար ընկալելի է սակայն հետեւյալը: Քաղաքացիական պատերազմի կոչ անող այս հոդվածը տպագրվել է «Ազգ» թերթում: Մի թերթ, որ շատ բարեմասնությունների թվում ունի նաեւ սովորություն. երբ ոչ լրիվ է համամիտ հեղինակի հետ, ապա վերապահում է զետեղում: Հարությունյանի հոդվածը խմբագրական մեկնաբանություն չունի: Պե՞տք է արդյոք ենթադրել, թե խմբագրությունն էլ համաձայն է այն մտքին, թե «երբ ինչ-որ մեկը փորձում է քաղաքացիական պատերազմը մեզ որպես վայրենություն ներկայացնել, ապա հաշվարկը կատարվում է մեր տգիտության վրա»:

Իրականում որքան հասկանում եմ, նման նյութի տպագրությունը քրեորեն պատժելի է (պատերազմի հրահրո՞ւմ է կոչվում, թե՞ իշխանությունների բռնի տապալման կոչ): Այստեղ, որքան ինձ հուշում են իմ աղքատիկ իրավաբանական գիտելիքները, մամուլի ազատությունը պետք է կանգ առներ: Սակայն չեմ կարծում, թե մեր անկամ իշխանությունները սրա դեմ ինչ-որ քայլեր կձեռնարկեն, ասենք, չեմ էլ ուզում: Քանզի հուսով եմ, որ «Ազգ»ը թյուրիմացաբար է տպագրել նշված հոդվածը: Կամ առնվազն, այս տպագրելով, կճշտի իր վերաբերմունքը:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Խմբագրությունը Արա Հարությունյանի վերոհիշյալ հոդվածը տպագրել է «Բանավեճ» խորագրի տակ, եւ կարծում ենք, ընթերցողն ինքնըստինքյան պետք է հասկանար, որ այդ բաժնում տպագրվող նյութերը խմբագրության կարծիքը չեն: Խմբագրությունը մերժում է նաեւ հոդվածագրի հանիրավի իրեն վերագրվող քաղաքացիական պատերազմ հրահրելու կոչը: *Խմբ.*

digitised by A.R.A.R.@

Թուրքիան՝ հայ-ազերի կոնֆլիկտում միջնորդ

Արցախի հարցի միջազգայնացման ադրբեջանական տարբերակը:

Հայաստանին Տրապիզոնում ազատ գոտի տրամադրելու վերաբերյալ թուրքական մամուլի հրապարակումները, որոնք լի էին «Հայ դատից հրաժարվելու Հայաստանի ղեկավարության մտադրության» մասին անհիմն տեղեկություններով, լուրջ մտահոգությունների պատճառ դարձան սփյուռքում: Ի վերջո, Հայաստանի արտգործնախարարությունը հարկ համարեց պաշտոնական հայտարարությամբ հիշեցնել իր դիրքորոշման մասին եւ մասնավորապես շեշտեց, որ **«վճռականորեն հանդես է գալիս ընդդեմ հայ-թուրքական հարաբերությունների որեւէ շահարկման»**: Սակայն, հայտարարություններով միշտ չէ, որ հաջողվում է կանխել շահարկումները: Ավելին, դրանք հաճախ առիթ են տալիս նոր շահարկումների: Եթե Հայաստանում ժամանակին տեղեկություն տրվեր պրն. Իղհան Ալաբոնի նախաձեռնության մասին եւ պաշտոն մակարդակով լուսաբանվեր Տրապիզոնի հարցը, ապա սփյուռքը երկյուղելու փոխարեն ադավաղումների մեջ կմեղադրեր թուրքական մամուլին, պաշտոնապես հայտարարությամբ հանդես գալու անհրաժեշտություն այլեւս չէր զգացվի: Այսպիսով, հնարավոր կլինեն կանխել հայ-թուրքական հարաբերությունների ներկա փուլում միանգամայն անցանկալի աղմուկ-աղաղակի բարձրացումը, թե **«Հայերը չեն հրաժարվում Թուրքիայի դեմ գործողություններից»** եւ պարոն Ալաբոնը թուրքական թերթերի կողմից չէր կշտամբվի **«հասարակական կարծիքը ապակողմնորոշելու մեջ»**:

Այս ամենին մի անգամ եւս անդրադառնալու կարիքն ենք զգում, որովհետեւ Հայաստանում տիրող քար լռության պայմաններում Թուրքիան հետզհետե աճող համառությամբ **«հայ-ադրբեջանական կոնֆլիկտում միջնորդի դեր ստանձնելու»** նորանոր հայտարարություններ է անում՝ տեղեկացնելով միջազգային հասարակայնությանը իր պատրաստակամության մասին եւ փորձում է ընթացք տալ այդ ուղղությամբ տարվող նախապատրաստական աշխատանքներին: Վարչապետ Սուլեյման Դեմիրելը մասնակցելով նոր տարվա առաջին օրերին Մեհմեթ Ալի Բիրանդի «32-րդ օր» հաղորդմանը, պարզորոշ նշեց. **«Թուրքիան մեծապես կնպաստի հայ-ադրբեջանական կոնֆլիկտի հաղթահարմանը, միայն թե Հայաստանն ու Ադրբեջանը շարունակեն վստահել նրան»**: Այնուհետեւ միջնորդի դերում հանդես գալու պատրաստակամության մասին հայտարարությունը Դեմիրելը կրկնեց Շվեյցարիայի Դավոս քաղաքում, ուր նա մասնակցում էր համաշխարհային տնտեսական խորհրդի աշխատանքներին: Իր հերթին նույն բնույթի հայտարարությամբ «Նեզավիսիմայա գազետա»-ի էջերում հանդես եկավ նաեւ Թուրքիայի արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինը: Վերջինս հրավիրված էր մերձավորարեւելյան խաղաղ կարգավորման մոսկովյան բանակցություններին եւ առիթից օգտվելով հանդիպումներ էր ունեցել Ռուսաստանի ղեկավարության հետ: Հանդիպումներում կողմերը Արցախի հարցի շուրջ Ռուսաստանի ու Թուրքիայի միջեւ ծավալվող երկխոսությունը շարունակելու մտքին էին հանգել: Վերադարձին Չեթինն արդեն Անկարայում նշեց **«հայ-ադրբեջանական կոնֆլիկտում Թուրքիայի հնարավոր միջամտության»** մասին: Մոտավորապես այդ նույն օրերին խնդրո առարկա առճակատմանը օտարերկրյա միջնորդության անհրաժեշտության մասին խոսեց Ռուսաստանի արտգործնախարարությունը եւ վերջապես ինքը նախագահ Ելցինը, համաձայն թուրքական հեռուստատեսության, ԱՄՆ-ին խոստացավ միջնորդել, ափսոսանք հայտնելով, թե իր եւ Նազարբաեւի կողմից այդ ուղղությամբ կատարված առաջին «փորձը» անհաջողության է մատնվել:

Ահա այս ամենից հետո Մութալիբովը, որ չէր հանդուրժում անգամ որեւէ լրագրողի մուտքը Լեռնային Ղարաբաղ եւ հետեւողությամբ վիժեցրել էր հարցի քննարկումը ԱՊՀ-ի շրջանակներում, կտրուկ շրջադարձ կատարեց իր հայացքների մեջ, որն էլ իր արտահայտությունը գտավ պաշտոնական այցով Անկարա մեկնելուց առաջ նրա հետ «Միլլիյեթ»-ի անցկացրած հարցազրույցում: Պատասխանելով թղթակցի հարցերին, Մութալիբովը նախ մատնացույց արեց, թե **«Հայերը Ռուսաստանյան Ֆեդերացիայի հետ լավ հարաբերությունների մեջ են»**, ապա ասաց. **«Ստեղծված իրավիճակում Թուրքիան պետք է ընդունի, որ Ղարաբաղի հարցը միջազգային որակ ունի եւ աջակցի մեզ»**: Նույն Մութալիբովն Անկարայում, հեռուստատեսությամբ իր ելույթի ժամանակ, որը եթեր արձակվեց փետրվարի 3-ին, Թուրքիային հայերի վրա ճնշում գործադրելու կոչ արեց: Խոսելով առկա կոնֆլիկտում Թուրքիայի մեծ դեր ստանձնելու հնարավորության մասին, նշեց. **«Հայաստանի ճանապարհը դեպի արտաքին աշխարհ անցնում է Թուրքիայի վրայով: Հետեւաբար, Հայաստանում Թուրքիայի հանդեպ մեծ հետաքրքրություն է առաջացել: Թուրքիան այդ հետաքրքրությունից օգտվելու դեպքում հնարավորություն կստանա դրսեւորելու իր ողջ ազդեցությունը»**:

Այսպիսով, հայ-ադրբեջանական կոնֆլիկտում Թուրքիայի միջամտությանը իրավական հիմք տալու, Անկարային հետագա ակտիվ գործողությունների մեջ ներգրավելու նկատառումներով Ադրբեջանի նախագահը առերես համակերպվեց Ղարաբաղի հարցի միջազգային բնույթի հետ: Եւ, քանի որ Թուրքիան հանրապետության նախագահի, վարչապետի, նախարարների ու քաղաքական գործիչների մակարդակով բազմիցս հանդես էր եկել Ադրբեջանի հանդեպ իր ունեցած համակրանքի մասին հայտարարություններով, Մութալիբովը շեշտը հատուկ դրեց **«Ռուսաստանյան Ֆեդերացիայի եւ հայերի միջեւ լավ հարաբերությունների»** առկայության վրա, որպեսզի պատրանք ստեղծի, թե կոնֆլիկտին Անկարայի միջամտությունն անհրաժեշտ է հակադիր կողմերի համար, համահավասար պայմաններ ապահովելու առումով: Դրանով միաժամանակ նա փորձ արեց կանխել հենց այդ միջամտության հետ կապված հնարավոր որեւէ տարակուսանքի առաջացումը Արեւմուտքում:

Այլ կերպ ասած, Մութալիբովը միջազգային բնույթ «հաղորդելով» Ղարաբաղի հարցին, իրականում ձգտում է ամեն կերպ խոչընդոտել նրա հետագա միջազգայնացումը եւ փորձում է այն սահմանափակել Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի շրջանակներում: Եթե մի կողմ թողնենք Ռուսաստանի դիրքորոշումը Ղարաբաղի հարցում, ապա կարելի է համաձայնվել հայ-ռուսական հարաբերությունների վերաբերյալ Մութալիբովի ասածների հետ: Սակայն չպետք է մոռանալ, որ Ռուսաստանի հարաբերությունները Թուրքիայի հետ երբեք այդքան ջերմ չեն եղել, ինչպես ներկայումս: Եթե Լենինի ու Աթաթուրքի ժամանակներում այդ երկու պետությունները գոնե գաղափարախոսության ասպարեզում հակամարտության մեջ էին, իշխանությունից համայնավարների հեռացումից հետո այդ հակամարտությունն էլ վերացավ նրանց միջեւ: Պատահական չէ արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինի այն հայտարարությունը, թե «Թուրքիան ու Ռուսաստանը հենց նոր են հայտնաբերում միմյանց»: Նկատի առնելով անցյալում ռուս-թուրքական մերձեցման ողբերգական հետեւանքները մեր ժողովրդի համար, Ղարաբաղի հարցի միջազգայնացման Մութալիբովյան տարբերակից (ըստ որի, Ռուսաստանը կոնֆլիկտում պահպանում է իր միջնորդի դերը, իսկ Ղազախստանին նրա դերում փոխարինում է Թուրքիան), որեւէ ակնկալիքներ ունենալ չենք կարող: Ինչքան էլ Մութալիբովը ձեւացնի, թե մտահոգված է հայ-ռուսական մերձեցման առթիվ, Ռուսաստանը որպես միջնորդ ավելի քան որեւէ այլ պետություն համապատասխանում է Ադրբեջանի շահերին, հատկապես վերջինիս կողմից հայերին ուղղված **«ցեղասպանության պնդումներից հրաժարվելու»** պահանջի տեսակետից, որի մասին նա արտահայտվել էր «Միլլիյեթ»-ի հարցազրույցում: Գաղտնիք չէ, որ Ռուսաստանյան Ֆեդերացիան, որպես ԽՍՀՄ-ի ժառանգորդ, մասամբ իր բաժինն ունի նրա գործած մեղքերի մեջ, հատկապես Ադրբեջանում հայկական ջարդերի թողտվության հարցում: Բոլորին է հայտնի, թե ում մասնակցությամբ է իրագործվել Գետաշենի կոտորածը, կամ ովքեր են Ոսկեպարի սպանդը սարքել, ի վերջո ով է կրակ բացել Գանձասար ու Ամարաս վանքերի վրա: Բնական է, որ Ռուսաստանը, մեղսակցության թելադրանքով, լռության է մատնելու հայերի ցեղասպանության փաստերը Ադրբեջանում: Դժբախտաբար, երբ մի ժամանակ Գորբաչովի վրեժխնդրությունից խուսափելու համար Հայաստանի իշխանությունները **«ողջամտություն»** էին ցուցաբերում եւ լռում, ապա հիմա նորից ենք լռում, այս անգամ արդեն **«իրատես քաղաքականության»** թելադրանքով: Սակայն ովքե՞ր են Ադրբեջանում շարունակաբար իրագործված ցեղասպանության փաստերը ներկայացնելու միջազգային հանրության դատաստանին: **Եթե մենք** չենք կարողանում բարձրացնել մեր օրերում իրագործված ցեղասպանության հարցը, ապա ինչպե՞ս ենք զորավիգ կանգնելու Մեծ եղեռնի միջազգային ճանաչմանը: Սումգայիթի, Բաքվի, Կիրովաբադի կոտորածների խնդիրը չպետք է դիտվի որպես խոչընդոտ առանց այդ էլ երկխոսությունից խուսափող մեր հակառակորդին բանակցությունների մեջ ներգրավելու ճանապարհին: Ունենալով այնպիսի մի հարեւան, ինչպիսին են Սումգայիթի մարդասպաններին ազգային հերոս հռչակողները, չի բացառվում, որ շուտով ջարդարարության մեջ մեղադրվեն հենց հայերը: Օրինակ, Ադրբեջանի արտգործնախարար Սադըխովը փետրվարի 3-ին ելույթ ունեցավ թուրքական հեռուստատեսությամբ, եւ անդրադառնալով ադրբեջանական ազգային բանակի ռազմական վերջին գործողություններին, որոնք, ի դեպ, օտարերկրյա լրագրողների կողմից բնութագրվում են որպես ցեղասպանության նոր դրսեւորումներ արդեն ողջ արցախահայության հանդեպ, նշեց. **«Նպատակը Ղարաբաղում բնակվող ադրբեջանցիների անվտանգության ապահովումն է: Զինված գործողություններն ուղղված են ոչ թե խաղաղ բնակչության, այլ հայ ահաբեկիչների ու բանդիտների դեմ»**: Նշենք, որ նման հայտարարությունները հասարակական բյուր կարծիք են ստեղծում, թեկուզ Թուրքիայում: Տվյալ դեպքում հակազդեցության լավագույն միջոցը Ադրբեջանում կատարված հայկական ջարդերին ամբողջության մեջ, արդեն որպես անկախ հանրապետություն, վերջապես անդրադառնալն է: Ի դեպ, դա քաղաքական նշանակություն կունենա ոչ միայն Ադրբեջանի, այլեւ նրա հանդեպ յուրահատուկ համակրանք արտահայտող Թուրքիայի համար:

Օգտվելով առիթից, նշենք, որ Հայաստանի կառավարության դիրքորոշումը ԼՂՀ-ի հանդեպ բավականին անհասկանալի է: Եթե արտգործնախարարությունը հարցը միջազգային ասպարեզում ներկայացնում է՝ **«Հայաստանը հողային պահանջներ չունի Ադրբեջանից, այլ պահանջում է հարգել արցախահայության ինքնորոշման իրավունքը, որը արտահայտվել է հանրաքվեով»**, ապա ո՞վ պետք է առաջինը ճանաչի արցախահայության ազատ կամքի արտահայտման շնորհիվ առաջացած նորաստեղծ հանրապետությունը: Կարծում ենք, ժամանակն է բացահայտել Հայաստանի դիրքորոշումը ինչպես Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի միջնորդության, այնպես էլ դրա ձեւակերպման հարցում, որովհետեւ հարցը **«հայ-ադրբեջանական կոնֆլիկտի»** ձեւով ներկայացնելու դեպքում Արցախը դիտվում է որպես կոնֆլիկտի պատճառ, արցախահայության հետ միասին հանրաքվեի անմիջական արդյունքը հանդիսացող ԼՂՀ-ն բնականաբար զրկվում է ձայնի ամեն մի իրավունքից: Իսկ Մութալիբովը դեռ այժմվանից Արցախում հայերի համար նախատեսում է «մշակութային ինքնավարություն», ասելով. **«Թեեւ վերացել է Ղարաբաղի ինքնավարության կարգավիճակը, սակայն մենք չենք դիպել հայերի մշակութային ինքնավարությանը»**:

Առհասարակ, արտաքին քաղաքականությունը դրսեւորվում է միջպետական հարաբերություններում, նպատակ ունենալով պաշտպանել ազգային շահերը: Եթե իշխանություններն խուսափում են մասնակից դարձնել հասարակայնության լայն խավերի մասնակցությունը ազգային քաղաքականության մշակմանը, պարտավոր են տեղեկություններ հաղորդել գոնե Հայաստանի համար կենսական նշանակություն ունեցող նախաձեռնությունների մասին: Օրինակ, այդ հարցում թուրքական թերթերը կարեւոր աշխատանք են կատարում անմիջապես արձագանքելով այս կամ այն քաղաքական խնդրին: Ճիշտ է, որ նրանց տեսակետը հաճախ չի համընկնում թուրքական կառավարության, առավել եւս մեր տեսակետի հետ: Սակայն նրանք, տեղեկությունները հաղորդելով կառավարության գործունեության, քաղաքական անցուդարձերի մասին, նպաստում են հասարակության լայն շրջանների կողմից դրանց քննարկմանը: Իսկ դա անհրաժեշտ է, որպեսզի ազգային քաղաքականության մշակումը մի անձի կամ նրան շրջապատող մի խումբ խորհրդականների մենաշնորհը չդառնա, ինչքան էլ որ վերջիններիս մեջ գտնվեն հմուտ միջազգայնագետներ:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Սադըխովի ուղերձը աշխարհին

Ադրբեջանի արտգործնախարար Սադըխովը, որը Ստամբուլում էր գտնվում մասնակցելու համար Սեւծովյան համագործակցության երկրների հիմնադիր ժողովին, «Հյուրրիյեթ»-ի միջոցով ուղերձ է հղել ողջ աշխարհին: Նրա ուղերձը թերթի կողմից բնութագրվում է որպես [illegible]: Սադըխովի հետ հանդիպել է թերթի թղթակից Ազիզ Ութքանը. «Ազերիները աշխարհիկություն են խոստանում Անկարային» խորագիրը կրող նյութին կցել փոքրիկ մի նախաբան եւ փորձ արել միջազգային հանրության ուշադրությանը ներկայացնել վերոհիշյալ ուղերձը: Ահա թե ինչպիսի պահանջներով է հանդես եկել Սադըխովը.

Հյուրրիյեթ, Ստամբուլ, փետրվարի 4.– Ադրբեջանը, ի հակադրություն Իրանի, Թուրքիային աշխարհիկության խոստում տվեց: Ադրբեջանի արտգործնախարար Հուսեյն Սադըխովը նշեց, որ իր երկրում իրանական տիպի վարչակարգը ընդունելություն չի գտնում եւ իրենք որպես մոդել ընդունում են Թուրքիայի տարբերակը:

Սեւծովյան համագործակցության երկրների հիմնադիր ժողովի աշխատանքներին մասնակցելու համար Ստամբուլում գտնվող Սադըխովը «Հյուրրիյեթ»-ի միջոցով չափազանց կարեւոր ուղերձ հղեց եւ նշեց հետեւյալը.

«Բարեկամական հարաբերությունների հաստատումը մեր եւ Իրանի միջեւ ամենեւին էլ չի ենթադրում, որ մենք ընդունենք իրանական վարչակարգի տարբերակը: Ադրբեջանում իշխանության գլուխ է կանգնած մի կառավարություն, որը Թուրքիայի նման հետեւում է ժողովրդավարացման եւրոպական օրինակին: Կրոնը բխում է յուրաքանչյուր անհատի խղճի ազատությունից եւ դրա հանդեպ վերաբերմունքը անձի իրավասության մեջ է մտնում: Իսկ պետության եւ տնտեսության ղեկավարումը ոչ մի առնչություն դրա հետ պիտի չունենա»:

Սադըխովը, անդրադառնալով Լեռնային Ղարաբաղի հարցին, նշեց, որ իր կառավարությունը հարցի առնչությամբ Թուրքիային է դիմել միջնորդելու պահանջով: Սադըխովն ասաց.

«Թուրքիան տարածաշրջանում մեծ ուժ է: Ցանկանում ենք, որ մեր եւ Հայաստանի միջեւ Ռուսաստանի ու Ղազախստանի ջանքերի շնորհիվ սկզբնավորված երկխոսության գործընթացի հետագա զարգացմանը Թուրքիան նպաստի, աջակցություն ցույց տա մեզ:

Ադրբեջանը Հայաստանի հետ միասին անդամակցեց Եւրոպայի անվտանգության ու համագործակցության խորհրդին: Մտադիր ենք այդ խորհրդի պատվիրակությունների առաջ բաց անել մեր դռները եւ հնարավորություն տալ նրանց համոզվելու ադրբեջանական կողմի իրավացիության մեջ:

Հայերն ամեն անգամ հանդես են գալիս հաշտության առաջարկով: Սակայն նրանք երբեք չեն հրաժարվում ծովից ծով Հայաստան ստեղծելու գաղափարից, որն անշուշտ պիտի ձգվի Կասպից ծովից մինչեւ Սեւ ծով: Հայ ահաբեկիչները, որ ներխուժում են մեր տարածք, բոլորովին չեն տարբերվում այլ երկրներից Թուրքիա ներխուժող PKK-ի ահաբեկիչներից:

Ինչպես դուք, այնպես էլ մենք ահաբեկիչների դեմ դիմում ենք անհրաժեշտ կանխամիջոցների»: ■

Թյուրքեշը շրջագայության է պատրաստվում

Հյուրրիյեթ, Անկարա.– Թուրանիստական գաղափարախոսության առաջամարտիկ, Ազգայնական աշխատանքային կուսակցության գլխավոր նախագահ Ալփարսլան Թյուրքեշը շրջագայության է դուրս գալու: Ամենայն հավանականությամբ, առաջիկա մեկ-երկու ամսվա ընթացքում նա կայցելի թուրքալեզու հանրապետություններ: Այդ մասին հայտարարեց Տրապիզոնի մեջլիսի պատգամավոր եւ ազգայնական աշխատանքային կուսակցության խոսնակ Քորայ Այդընը: Խոսնակը միաժամանակ նշեց, որ Թյուրքեշը այդ հանրապետություններից բազմաթիվ հրավերներ է ստացել եւ այցի համար սպասում է, որպեսզի Թուրքիայի փոխհարաբերությունները այդ հանրապետությունների հետ վերջնականապես տեսք ստանան: ■

digitised by A.R.A.R.@

Ո՞վ է ԽՍՀՄ միջազգային պայմանագրերի իրավաժառանգորդը

1991 թ. դեկտեմբերի 8-ին Մինսկում ստորագրելով Անկախ պետությունների հանրակցություն ստեղծելու մասին համաձայնություն, մասնակիցները հայտարարեցին, թե *«երաշխավորում են նախկին Խ. Միության պայմանագրերից եւ համաձայնագրերից բխող միջազգային պարտավորությունների կատարումը»:* Այդ երաշխիքը հանրակցության պետությունները հաստատեցին 1991 թ. դեկտեմբերի 21-ին Ալմա-Աթայում ընդունված հռչակագրով, դրան ավելացնելով նաեւ, թե երաշխիքը պետություններին է տրվում *«նրանց սահմանադրական ընթացակարգերին համապատասխան»:*

Հարց է ծագում. կարելի՞ է այդ հայտարարությունները մեկնաբանել որպես հանրակցության առանձին անդամների համաձայնության արտահայտություն՝ դառնալ նախկին ԽՍՀՄ բոլոր պայմանագրերի եւ համաձայնագրերի մասնակից: Եւ եթե այս հարցի

նոր իրադրությունում նույնպես կցանկանան իրենց վերաբերմունքն արտահայտել նախկինում կնքված պայմանագրերի նկատմամբ:

Բացի դրանից, հանրակցության յուրաքանչյուր պետություն, ըստ երեւույթին, կցանկանա կրկին վերլուծել նախկին Միության յուրաքանչյուր կոնկրետ պայմանագիր, նախքան հայտնելը՝ միանու՞մ է դրան, թե ոչ:

Ներկայումս պետություններին վերաբերող իրավաժառանգորդության հարցերը, այսինքն՝ իրավունքի մեկ սուբյեկտի (պետության) իրավունքների եւ պարտականությունների ան-

ը գործել է նրա տարածքում:

Այլ խոսքերով, պետությունների հանդեպ իրավաժառանգորդության հաստատումը որոշակի ընթացք է, որը կարող է համաձայնություն պահանջել ինչպես իրավաժառանգորդների, այնպես էլ պայմանագրերի այլ մասնակիցների միջեւ:

Այսպես, հանրակցության անդամների միջեւ հատուկ պայմանավորվածություններն ու համաձայնությունները կարող են անհրաժեշտ թվալ ոչ միայն [illegible]

համար մեծ հետաքրքրություն են ներկայացնում զանազան երկրների հետ կնքած ԽՍՀՄ շատ պայմանագրեր եւ համաձայնագրեր: Սակայն առավելագույն հետաքրքրություն է ներկայացնում 1921 թ. Մոսկվայում կնքված *«ՌՍՖՍՀ-ի եւ Թուրքիայի միջեւ բարեկամության եւ եղբայրության մասին»* տխրահռչակ պայմանագիրը:

1921 թ. Մոսկվայի պայմանագիրը ամենաանիրավահավասարներից մեկն է: Այն հակասում է միջազգային իրավունքի բոլոր նորմերին: Տարածքը կարող է տնօրինել միայն այդ տարածքը բնակեցնող ժողովուր-

չթողնվեց բանակցություններին, չնայած գտնվում էր Մոսկվայում: Սա իսկապես անըմբռնելի, միջազգային բոլոր կանոններին հակառակ դեպք էր:

Բեկզադյանի բողոքին ի պատասխան, Չիչերինը Մոսկվայում Հայաստանի ներկայացուցիչ Սահակ Տեր-Գաբրիելյանին նամակ ուղարկեց, որից երեւում է, որ հայկական ընդարձակ տարածքների տալու հարցը վճռվել է ոչ թե բանակցությունների ընթացքում, այլ դրա կուլիսներում: *«Բանակցությունների ամենալարված փուլն ընթացավ ամենեւին էլ ոչ բանակցությունների քաղհանձնաժողովի նիստերի ժամանակ,* գրում է Չիչերինը, *այլ մասամբ կուլիսային բանակցությունների միջոցով, ազդեցիկ ընկերների աջակցությամբ (կարդա՝ Քաղբյուրո եւ Ստալին): Քաղհանձնաժողովն սկսեց աշխատել սոսկ այն ժամանակ, երբ հիմնական հարցերն արդեն լուծվել էին...»:*

...անումները Կոսովո

...կարծիք է այն հարցում, որ առա-
...կայում հնարավոր կլինի հրա-
...արվել ինքնիշխան երկրների ներ-
...ն գործերին չմիջամտելու սկզբուն-
...ց: Նա հիշեցնում է, որ թեեւ Կո-
...վոյի տարածքը սերբ ժողովրդի
...տմական բնօրրանն է, սակայն
...յժմ նրա բնակչության միայն 15
...կոսն են կազմում սերբերը: Մեկ-
...աբանը գտնում է, որ ալբանացի-
...րի ընդվզումները Կոսովոյում ան-
...ուսափելի են եւ սերբերի գործո-
...ւթյունները նրանց անջատողական
...ումները սանձելու ուղղությամբ
...րող են հանգեցնել բալկանյան
...ր պատերազմի: ■

Քուվեյթի ներքին գործերին լավատեղյակ աղբյուրները դեկտեմբերի 5-ին «Ֆրանս պրես» գործակալությանը հայտնել են, թե մի քանի օր առաջ մեծաքանակ միջին եւ ծանր զենքերի հայտնաբերման գործողության ընթացքում ձերբակալվածները խոստովանել են, որ իրենք մտադիր էին այդ զենքերն ուղարկել Բոսնիա: Հայտնի է, որ դեկտեմբերի 1-ին Քուվեյթի ներքգործնախարարությունը հրապարակել էր, թե իր կողմից Սուլեյբիեի շրջանում գտնվող մի քուվեյթցու ագարակում հայտնաբերվել է մեծաքանակ զենք, ներառյալ հակաօդային թնդանոթներ: Առայժմ ձերբակալվել են 4 անձինք, ովքեր բնիկ քուվեյթցիներ են եւ կարծր սուննիներ: Աղբյուրներն ավելացրին, թե այս խմբավորման նախագահը հայտնի գործիչ է: ■

...գաղտնի քվեարկության հնարավորություն ունենային Եգոր Գայդարին իբրեւ Ռուսաստանի վարչապետ հաստատելու խնդրի առնչությամբ, «ապա մեկ մարդու նման կքվեարկեին հօգուտ Գայդարի»: Իր մոտեցումը նա բացատրել է նրանով, որ եթե բարեփոխումները Ռուսաստանում շարունակվեն Գայդարի գլխավորությամբ եւ նրա նախընտրած ճանապարհով, ապա «Փրկության կոմիտեի» իշխանության գալու խնդիրը խիստ դյուրանում է: Դիտորդների կարծիքով, Ռուսաստանում այսօր շատերն են չարախնդում Գայդար վարչապետության իրավունքի պահպանման հարցի շուրջ, ակնկալելով, որ նա արագընթաց տեմպերով կշարունակի քանդել երկիրը եւ դրանով իսկ դեպի իշխանություն ճանապարհ կբացի «ազգային հայրենասիրական» ուժերի համար:

Քուվեյթը մեղադրում է Իրաքին

RFI կայանը հաղորդում է, որ Քուվեյթի իշխանությունները մեղադրել են Իրաքին այն բանում, որ ՄԱԿ-ի որոշումներին համապատասխան պատերազմի ընթացքում Քուվեյթից Իրաք տեղափոխված տեխնիկան վերադարձնելու աշխատանքներն արհեստականորեն ձգձգվում են, իսկ վերադարձված տեխնիկան հիմնականում փչացված է:

Համը բերանն է ընկել

Ինչպես հաղորդում է «Ազատություն» կայանը, ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալին անհրաժեշտ է համարում Սոմալիում իրականացվող ռազմական օպերացիային զուգահեռ կազմակերպել 8000 զինվորների մուտքը նաեւ Մոզամբիկ «այդ երկրում կարգ ու կանոն հաստատելու նպատակով»:

Դանիային սանձել չի հաջողվում

Եվրոպական համայնքի երկրներին չի հաջողվել համոզել Դանիային, որպեսզի նա մեղմացնի իր պահանջները Մաաստրիխտի համաձայնություններին իր անդամակցելու խնդրում, ինչը խափանում է դրանց իրականացման ծրագրերը, հաղորդում է «Ազատություն» կայանը: Բենիլյուքսի երկրներն ու Գերմանիան զգուշացրել են Դանիային իր կարծր դիրքորոշման հնարավոր հետեւանքների կապակցությամբ, սակայն պաշտոնական Կոպենհագենն անդրդվելի է մնացել: ■

ստորաբա...

Ինչպես հաղորդում է RFI կայանը, ՆԱՏՕ-ի բարձրաստիճան ծառայողներից մեկը, որը գերադասել է անհայտ մնալ, հայտարարել է, թե այդ կազմակերպության բարձրագույն օղակներում քննարկվում է Սերբիայի կազմի մեջ մտնող Կոսովո մարզը զինվորական ստորաբաժանումներ ուղարկելու հարցը: Նախատեսվում է, որ այդ գործողությունը կիրականացվի ՄԱԿ-ի հովանու ներքո: Թեեւ ՄԱԿ-ի կանոնադրության համաձայն, նրա զորքերը կարող են միջամտել միայն այն երկրների տարածքներում առկա հակամարտություններին, որոնց իշխանությունները դիմում են ՄԱԿ-ին, սակայն Սոմալիում զինված միջամտության նախադեպը, երբ Միացյալ Նահանգները միջամտում է առանց որեւէ հրավերի, կարող է կիրառվել նաեւ Կոսովոյում, գտնում է ՆԱՏՕ-ի ծառայողը:

Նրա կարծիքով միջազգային հանրությունը պատրաստ է համակերպվելու այն գաղափարի հետ, որ «ազատ աշխարհի» երկրներին իրավունք է վերապահվում առանց թույլտվության միջամտելու ցանկացած երկրի ներքին գործերին, օգտագործելով դրա համար ՄԱԿ-ի տանիքը: BBC-ի մեկնաբանը եւս հա-

«ԳԻՆԴ» տեղեկատուն աշխատանքի է հրավիրում եռանդուն եւ գրագետ մարդկանց:
Հեռախոս 58-13-51 58-91-67

ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ DIAGNOSTICA
Դիմեք մեր բժշկական կենտրոններին, եւ Ձեր առողջությունը հուսալի ձեռքերում կլինի:
Երեւան, Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6, հեռ. 35-01-58, 35-13-01
Քանաքեռ, Ֆանարջյան փ. 55, հեռ. 28-75-24,
կենտրոն, Թումանյան փ. 23, հեռ. 53-85-81
Գյումրի, Շչեդրինի 54ա, հեռ 3-60-72
Գորիս, Մաշտոցի փ. 3, հեռ. 2-26-87
ԲԺՇԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄԸ
Ապահովում է հիվանդությունների ախտորոշման բարձրագույն մակարդակ:
Ապահովագրում է ձեր առողջությունը ողջ կյանքի ընթացքում:
Միայն մեզ Դուք կարող եք դիմել բոլոր հիվանդությունների դեպքում, քանի որ «ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ»-ն ոչ միայն միջազգային պահանջներին համապատասխանող ամենաժամանակակից սարքեր ու մասնագետներ ունի, այլեւ անհրաժեշտության դեպքում Ձեր բուժօգնությունը կազմակերպում է հանրապետությունից դուրս կամ համապատասխան մասնագետներ է հրավիրում:
Միայն մեզ մոտ Դուք կարող եք ստանալ Ձեր ախտորոշումը կամ ապահովագրել առողջությունը կայուն եւ ցածր գներով, անկախ ցույց տրվող բուժօգնության ծավալից եւ տեւականությունից:
Մենք ընդունում ենք բժիշկների տնային կանչեր (հեռ. 35-70-38): Դուք կարող եք անցնել հետազոտությունները ավելի արագ եւ հանգիստ միջոցով, եթե դիմեք մեզ ժամը 14.00-ից հետո կամ շաբաթ օրերը ժամը 9.00-ից մինչեւ 15.00:
Ձեր հարմարության համար մենք աշխատում ենք ամեն օր (բացի կիրակի օրից), ժամը 8.30-ից մինչեւ 19.00, շաբաթ օրը՝ մինչեւ 15.00:
PUBLISET

ԳԻՆԴ տեղեկատուն
Առաջարկում է
բոլոր ձեռնարկություններին
տեղեկատուում գրանցել իրենց բնորոշող տեղեկությունները՝
-գործունեության ոլորտ, մասնագիտացում, առաջարկ եւ պահանջարկ, հասցե, հեռախոս, ղեկավարի ազգանուն եւ անուն:
Տեղեկատվությունը տարածվում է հեռախոսով՝ անվճար, պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով եւ կոմպյուտերային եղանակով
Տպավորիչ եւ ազդեցիկ գովազդներն անգամ անցողիկ են, իսկ մեզ մոտ գրանցված տեղեկությունները՝ մնայուն
հեռախոս 589 167
հավաստի, լիարժեք, արագ տեղեկատվություն
Հայաստանի Հանրապետություն Երեւան, Վռամշապուհ արքայի 2/8

digitised by A.R.A.R.@

Լուրեր-Չոր

Ռուսաստանը եւ Գերմանիան փորձում են լուծել պարտքերի հարցերը

Հելմուտ Քոլի Մոսկվա այցելելու նախօրեին Ռուսաստանը եւ Գերմանիան երկուշաբթի օրն անցկացրին բանակցությունների եւս մեկ փուլ: ԳՖՀ-ի ֆինանսների նախարարության գլխավոր քարտուղար Հանս Քյոլերը մեկօրյա աշխատանքային այցելության ընթացքում հանդիպեց Ռուսաստանի փոխվարչապետ Ալեքսանդր Շոխինի հետ եւ քննարկեց երկկողմանի ֆինանսական եւ առեւտրական հարաբերություններին, ինչպես նաեւ Արեւելյան Գերմանիայում խորհրդային զորքերի թողած ունեցվածքին առնչվող հարցեր: Ինչպես «ԻՖ»-ին հայտնի դարձավ կառավարությանը մոտ աղբյուրներից, Ռուսաստանի պարտքը ԳՖՀ-ն գնահատում է 6.5 մլրդ. փոխարկելի ռուբլի: Ռուսական կողմը գտնում է, որ այդ գումարից պետք է հանվեն այն առարկաների արժեքները, որոնք դեռ չեն մասնակարարվել: Դրանից բացի Շոխինը նշել է, որ նախկին Խորհրդային Միությունը նախկին ԳԴՀ-ին հումք է մատակարարել միջազգայինից ցածր գներով: Ռուսաստանն իր վնասը գնահատում է 6,7 մլրդ. փոխարկելի ռուբլի եւ առաջարկում է հարցը լուծել զրոյական տարբերակով:

Գերմանիա-Վրաստան. մշակութային համագործակցություն

Գերմանիան նախատեսում է Թբիլիսիում բացել Գյոթեի անվան ինստիտուտ, որը Վրաստանում կհանդիսանա ԳՖՀ-ի մշակութային կենտրոնը: Այդ մասին երկուշաբթի օրը «ԻՖ»-ին հայտնեց Վրաստանում Գերմանիայի լիազոր դեսպան Գյունտեր Դալհոֆը: Նա մինչ այդ հայտարարությունը հանդիպել էր Վրաստանի խորհրդարանի խոսնակ Վախթանգ Գոգուաձեի հետ: Դեսպանը հայտնեց նաեւ, որ Թբիլիսիում կկառուցվի գերմանական եկեղեցի: Նա նշեց, որ վրաց պատգամավորների մի խումբ հրավիրվել է Վիսբադեն, Գերմանիայի քաղաքական եւ տնտեսական հարցերով միջազգային սեմինարին մասնակցելու:

Չեչնիան զինավարժություններին դիտորդներ կհրավիրի դրսից

Չեչենական Հանրապետության ռազմական խորհուրդը Գրոզնիում կայացած նիստում որոշեց մոտ ժամանակներս անցկացնել զինավարժություններ: Չեչնիայի կառավարությանը մոտ աղբյուրներից «ԻՖ»-ին հայտնի դարձավ, որ Չեչնիան պատրաստվում է զինավարժությունների մասին տեղյակ պահել եւ դիտորդներ հրավիրել հարեւան պետություններից, այդ թվում Ռուսաստանից, Վրաստանից, Հայաստանից եւ Ադրբեջանից:

Ծովակալ Կասատոնով. Յալթայի համաձայնության իրագործումը շրջանի կայունության երաշխիքն է

Սեւաստոպոլի բնակիչներին եւ սեւծովյան նավատորմի կազմին ուղղված դիմումում երկուշաբթի օրը նավատորմի նախկին հրամանատար Իգոր Կասատոնովը հայտարարել է, թե շրջանի քաղաքական կայունությունը հնարավոր է պահպանել միայն Յալթայում կայացած ռուս-ուկրաինական բանակցությունների արդյունքների հիման վրա: Դիմումի պատճառը ծովակալի Մոսկվա մեկնելն է, որտեղ նա ծառայության կանցնի Ռուսաստանի ՌԾՆ-ի գլխավոր հրամանատարի տեղակալի պաշտոնում: Ծովակալ Կասատոնովը նշեց, որ Յալթայի համաձայնագրի իրականացումը «ռուսական սեւծովյան նավատորմ ստեղծելու եւ Ուկրաինայի ռազմածովային ուժեր ունենալու միակ հնարավորությունն է»: Միեւնույն ժամանակ, նախկին հրամանատարի կարծիքով, «սպասիչ որոշում» սեւծովյան նավատորմի ճակատագրի կապակցությամբ դեռեւս չի կայացել:

Մարզական

«ՀԱՍԻՍ»-Ի ՏԽՈՒՐ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

Վերադառնալով արտասահմանյան ուղեւորությունից

Բասկետբոլի միջազգային ֆեդերացիան (ՖԻԲԱ) անասան մնաց: Անկախ մեր կողմից ներկայացված ամեն տեսակի արդարացուցիչ փաստարկներից ու բողոքներից, «Հասխ»-ը հանվեց Ռոնկեսթի գավաթի խաղարկությունից եւ ցավոք վճիռը որևան էլ դաժան լինի, վերջնական է:

Առաջին եւ ամենամեծ հարվածը թիմի խաղացողներին հասավ: Իմանալով ՖԻԲԱ-ի որոշման մասին, աղջիկները չկարողացան զսպել իրենց արցունքները: Չէ՞ որ առաջին անգամ հիանալի առիթ էր ներկայացել մեր հրաշալի թիմին եւ ոչ միայն նրան, Եվրոպային ճանաչել տալու: Շատերի կարծիքով «Հասխ»-ը մրցաշարի ֆավորիտներից էր: Աղջիկների համար գովազդի ավելի լավ առիթ լինել չէր կարող: Կասկած չկար նաեւ, որ մեր բասկետբոլիստուհիները կհաղթահարեին խմբային մրցաշարը եւ կտնեին քառորդ եզրափակիչ:

Իսկ նման հաջողությունը հերիք էր, որ իմանային մեր թիմի արժանիքները եւ գնահատեին դրա արժանավույն: Դա հնարավորություն կտար, որ «Հասխ»-ը մտներ պրոֆեսիոնալ թիմին արժանի հունի մեջ: Քաղաքակիրթ երկրներում ամեն ինչ պայմանավորված է գովազդներով, որոնք եւ դրամ են բերում, եւ հեղինակություն: Ցավոք «Հասխ»-ը զրկվեց դրանցից, իսկ թիմի փորձառու եւ առաջատար խաղացողներ Անահիտ Հակոբյանն ու Լյուբով Քոչարյանը նաեւ լավ պայմանագրով եվրոպական որեւէ պրոֆեսիոնալ թիմ տեղափոխվելու հնարավորությունից: Ստվորաբար ինչ կատարվում է, ասում են ճակատագիր է, բայց այդ ճակատագիրը, որ դառը եղավ «Հասխ»-ի համար, առաջին հերթին պայմանավորված է մեր սոցիալ-տնտեսական անմխիթար վիճակով:

Շատերը, նույն թվում եւ ՖԻԲԱ-ն «Հասխ»-ին մեղադրեցին, թե ինչո՞ւ թիմը խաղին մեկնեց հենց հանդիպման օրը: Նախ, մինչեւ տեղ հասնելը տրամադրության տակ 16 ժամ ժամանակ կար եւ հետո, ակումբի ղեկավարները, որոնք անհրաժեշտ քանակությամբ տարադրամ չունեին, անընդհատ տարբերակներ էին փնտրում նվազագույն ծախսերով խաղին ժամանակին դուրս գալու համար: Եւ ամենեւին պատահական չէ, որ այդ մրցումների համար թույլատրվող 14-ի փոխարեն պատվիրակության կազմն ընդամենը 11 հոգի էր: Բացի այդ, նախնական բանակցությունների ժամանակ թե մրցակիցը եւ թե ՖԻԲԱ-ն հաշվի առնելով, որ Երեւան-Փարիզ թռիչքը նոյեմբերի 25-ին է, համաձայնեցին, որ խաղը մեկ օր ուշ կայանա: Սակայն ստացվեց այնպես, որ հենց թռիչքի նախօրեին Միրանդից հայտնեցին, թե մրցավարների պատճառով չեն կարող խաղը նոյեմբերի 26-ին անցկացնել, քանի որ վերջիններս 30 հազար ֆրանկ են պահանջում: Իսկ տոմսերը վաղուց պատվիրված էին եւ ընտրության որեւէ այլ տարբերակ չկար:

Եւս մեկ կարեւոր հանգամանք. Ֆրանսիայի բասկետբոլի ֆեդերացիայում մեզ տրամադրված ՖԻԲԱ-ի կանոնագրքից իմացանք, որ խաղին չներկայանալը թիմին մրցաշարից հանելու հիմք չի հանդիսանում, այլ միայն պարտություն է գրանցվում: Որակազրկման գլխավոր պատճառը, խոստովանենք, մեր անպատրաստ լինելն էր, եւ կասեի, անմխիթար վիճակը նման պատասխանատու եւ հեղինակավոր մրցումներին մասնակցելու համար:

Ինչեւէ, սա լուրջ դաս եղավ բոլորիս համար: Եվրոպական մրցասպարեզ դուրս եկող յուրաքանչյուր ոք պետք է իմանա, որ այստեղ չափանիշներն այլ են եւ առաջին հերթին մտածի ֆինանսական ապահովվածության մասին:

Մեր թերթի դեկտեմբերի 1-ի համարում արդեն գրել ենք, որ ՖԻԲԱ-ն իր հերթական նիստում Հայաստանի տղամարդկանց հավաքականին թույլատրել է մասնակցելու 1993 թ. Եվրոպայի առաջնությանը: Ահա լրացուցիչ եւս մի քանի մանրամասներ. առաջին անգամ աշխարհամասի առաջնության եզրափակիչ փուլին 8-ի փոխարեն մասնակցելու է 16 թիմ: Այստեղ մրցակարգը լինելու է հետեւյալ կերպ. թիմերը բաժանվելու են 4 խմբի (4-ական թիմ), 3-ական լավագույններն անցնելու են հաջորդ փուլ: Առաջարեզում մնացած 12 թիմերը բաժանվելու են 2 խմբի: 4-ական լավագույնները վերջում վիճարկելու են 1-ից 8-րդ տեղերը:

Ինչպես հայտնի է, Եվրոպայի հերթական, թվով 28-րդ առաջնությունը կայանալու է Գերմանիայում (մյուս թեկնածուն Թուրքիան էր, որ մերժվեց): Եզրափակիչ մրցաշարն անցկացվելու է հունիսի 21-ից հուլիսի 4-ը: Գերմանիան նման մրցումների մեծ փորձ ունի: Եվրոպայի 1971 եւ 1985 թթ. առաջնություններն այս երկրում են անցկացվել:

Արդեն հայտնի են եզրափակիչ փուլի 16 մասնակիցներից 12-ը: Դրանք են մրցումների կազմակերպիչ Գերմանիայի հավաքականը, Եվրոպայի նախորդ առաջնության 4 լավագույն թիմերը Հարավսլավիայի, Իտալիայի, Իսպանիայի եւ Ֆրանսիայի հավաքականները, ընտրական խմբային մրցաշարերում եզրափակիչի ուղեգիր ձեռք բերած Ռուսաստանի, Թուրքիայի, Բելգիայի, Իսրայելի, Բուլղարիայի, Հունաստանի եւ Շվեդիայի ընտրանիները: Մնացած 4 ուղեգրերը ընտրական մրցաշարում, որոնք նույնպես տեղի կունենան Գերմանիայում մայիսի 30-ից հունիսի 6-ը, կվիճարկեն Չեխո-Սլովակիայի, Անգլիայի, Լեհաստանի, Բոսնիա-Հերցեգովինայի, Խորվաթիայի, Սլովենիայի, Ռումինիայի, Լիտվայի, Լատվիայի, Էստոնիայի, Ուկրաինայի, Բելառուսի, Վրաստանի, Մոլդովայի եւ Հայաստանի հավաքականները:

Ասենք նաեւ, որ ստեղծագործման հանձնվեց «Հայծխախոտ» արտադրական միավորման «Ուրարտու» մարզակումբի բասկետբոլային երեք մարզադահլիճը, որն իր տեսակի մեջ միակն է մեր հանրապետությունում եւ այս ծանր օրերին ջեռուցվում է: Դա հիանալի նվեր է ոչ միայն «Ուրարտու»-ի խաղացողներին, որոնք անկասկած կկազմեն Հայաստանի Հանրապետության հավաքականի կորիզը, այլեւ շատերի համար: ■

Առանց գնդակի կորած աղջիկները

Ֆրանսիայի «Էկիպ» նշանավոր մարզական թերթը դեկտեմբերի 2-ի իր հերթական համարում այս վերնագրով հիմնաշիտ մտորում-զրույց է տպագրել մեր աշխատակից Սուրեն Բաղդասարյանի հետ, կապված «Հասխ»-ի Ֆրանսիա կատարած ուղեւորության եւ Ռոնկեսթի գավաթի խաղարկությունից թիմին հեռացնելու հետ: Խմբագրությունը նպատակահարմար գտավ այդ հոդվածը որոշ կրճատումներով արտատպել:

Սեւ գնդակը ծեռքից ձեռք է անցնում: 6 երկար ու ձիգ օր է արդեն, որ նրանց խաղահրապարակը սահմանափակված է առանց պատկերների այս ննջասենյակով, որտեղ նրանց տխուր աչքերը տեսնում են վերեւում դեղին, ներքեւում շագանակագույն ներկված պատերը:

Մահճակալի ծայրին նստած պատվիրակության ղեկավար Սուրեն Բաղդասարյանը գլխահակ, ասես զորք թիկնոցից բացի իր վրա է վերցրել այդ աղջիկների ողջ թշվառությունը:

«Ուզում են ազատվել մեզնից», շշնջում է նա: «Հասխ»-ի աղջիկները չորեքշաբթի օրը չխաղացին Միրանդում եւ չեն մեկնի Բուդապեշտ:

Ռոնկեսթի գավաթի խաղերը նրանց համար ավարտված են: ՖԻԲԱ-ի ներկայացուցիչ Լյուբոմիր Կոցլեքան նրանց տեղեկացրեց, որ իրենք «արտաքսված են» մրցումներից, մի քիչ հանդիպմանը չհասնելու եւ ավելի շատ մինչ այդ թույլ տված սխալների համար: Թիմը պետք է «Աերոֆլոտ»-ի շաբաթական մեկ անգամ ուղերթով Երեւանից թռչեր Փարիզ, այնտեղ լիներ կեսօրին եւ տեղ հասներ մրցախաղից շատ առաջ: Չափազանց ուշ թռչելով աղջիկները չհասան Թուլուզի վերջին ինքնաթիռին: Նրանք նստեցին հարավարեւմուտք թռչող միակ ինքնաթիռը եւ գրեթե կեսգիշերին հասան Բիարից, որտեղ նրանց սպասում էին միայն օրենքի եւ սահմանապահ ոստիկանության զարմացած աշխատակիցները:

«Մրցախաղի օրը մրցման մեկնելն անլրջություն է», պնդում է Կոցլեքան:

«Հասխ»-ին հովանավորող գործարանը գազ չունի աշխատելու եւ ոչ էլ դրամ բասկետբոլիստուհիների համար: Թիմը, որն այլեւս առաջնություն չունի, գոյատեւում է խաղալով տղաների հետ: Կառավարությունը հասկանալով Եվրոպայի խաղերին մասնակցելու անհրաժեշտությունը, ջանքեր գործադրեց, որոնք փոքր են երեւում այստեղից, բայց մեծ են այնտեղի պայմաններում: Նա 5 հազար դոլլար եւ 3 միլիոն ռուբլի (մոտ 6 հազար 500 դոլլար) տվեց, որպեսզի թիմին օգնի մեկնել Միրանդ, Բուդապեշտ եւ Պեսկարա, սակայն 7 աղջիկները հայտնվեցին Փարիզի Սեն Մոր արվարձանում:

«Կանանց Զորդանը»

Գրպանից Սուրեն Բաղդասարյանը հանում է ՖԻԲԱ-ի կանոնադրության սպիտակ գրքույկը, ասելով, որ ոչ մի տեղ գրված չէ, թե խաղին չներկայանալու համար կարելի է թիմին հեռացնել մրցաշարից:

«Ցավալի է, բայց որոշումը վերջնական է, պնդում է Կոցլեքան, երեւանը չի մուծել գերմանական այն 10 հազար մարկը, որը պետք էր պատշաճ ձեւով ՖԻԲԱ-ից անհրաժեշտ ռեկլամացիա ստանալու»: Այս արկածը սոսկ դանդաղ վայրէջք է դեպի անխուսափելին: Ժամանակին էլ Մոսկվան էր «Հասխ»-ին զրկել եվրոպական մրցաշարերից *(խոսք էր մեր թիմի փոխարեն, որը դարձել էր ԽՍՀՄ գավաթակիր, ԲԿՄԱ-ի եվրոպական մրցաշարին մասնակցելու մասին է)*: «Հասխ»-ը մրցակիցների խնդրանքով նախորդ բոլոր 4 հանդիպումներն անցկացրել է դրսում, առանց որեւէ գումար պահանջելու նրանցից, ինչպես որ նման դեպքերում սովորաբար անում են փորձառու թիմերը:

Սուրեն Բաղդասարյանը խոսում էր միայն սրտից, գովաբանում Ալեքսանդրովայի «կանացի Մայքլ Ջորդանին», մոռանալով, որ նոր աշխարհ են ընկել, որ կան կանոնադրություններ, վճարման գներ, որ բարի ցանկությունները անբավարար են, որ սրտոն ինքնաշխատ տեղ չէ:

Աղջիկների արցունքները չորեքշաբթի օրվանից հազիվ էին չորանում: Նրանք պատրաստվում էին գնալ Փարիզը տեսնելու: Իսկ անուշադրության մատնված բասկետբոլի գնդակն ընկած էր մահճակալի տակ: ■

Ֆուտբոլ

Բեկենբաուերը «Միցուբիսի»-ի գործակալ

Աշխարհահռչակ ֆուտբոլիստ եւ մարզիչ Ֆրանց Բեկենբաուերը մտադիր է փոխել իր մեքենաները: Նրա ավտոտնակում Կիտցբյուլում կկանգնեն ճապոնական երկու մեքենաներ:

«Միցուբիսի մոտոր» կորպորացիայի հետ չորսամյա պայմանագիրը, որ վերջերս կնքեց «Կայսր Ֆրանցը», ստիպեց նրան հրաժարվել սովորական «Մերսեդես»-ից: Մեքենաները Բեկենբաուերի կյանքում միակ փոփոխությունը չեն, կապված պայմանագրի հետ: Մոտ ապագայում Բեկենբաուերը ճապոնական հայտնի կոնցեռնը ներկայացնելու է Ժնեւի, Հռոմի, Նիցցայի, Կաննի, Բրյուսելի, Փարիզի, Ֆրանկֆուրտի ավտոսրահներում: Բացի այդ, «Միցուբիսի»-ն ֆուտբոլային թիմ է հովանավորում եւ պայմանագրի համաձայն Բեկենբաուերը միջոց կուրսի մեջ պետք է լինի եւ այդ կապակցությամբ տարեկան 4-5 անգամ այցելի Ճապոնիա:

«Ես խորհրդատու կլինեմ, եւ պետք է օգնեմ, որ թիմը դառնա առաջնակարգ», ասել է Բեկենբաուերը: Մինչդեռ հեռագրական գործակալությունները նշում են, որ հանրահայտ մարզիչը ճապոնական թիմերի համար եվրոպական ֆուտբոլիստներ «հավաքագրող գործակալ» կլինի: Բեկենբաուերը հերքել է դա, ասելով, որ ինքը միայն գովազդներով կօգնի, որ Ճապոնիան իր մոտ ընդունի 2002 թվականի աշխարհի առաջնությունը:

«Ֆուտբոլը Ճապոնիայում անհրաժեշտ մակարդակը չունի: Նրանք ուզում են եվրոպացիների շնորհիվ ինչ-որ ստեղծել: Մոտ ապագայում բացառված չէ, որ Ճապոնիայում հանդես գան գերմանացի այնպիսի հանրահայտ ֆուտբոլիստներ, ինչպիսիք են Մաթեուսը, Լիտբարսկին եւ Ֆյոլլերը», ասել է նա: ■

Բռնցքամարտ

Չեմպիոնը հրաժարվում է

Պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի գերծանր քաշի աշխարհի չեմպիոն Ռիդդիկ Բոուին, որը վերջերս հաղթելով Էվանդեր Հոլիֆիլդին նվաճել է այդ կոչումը, հրաժարվել է աշխարհի չեմպիոնի կոչման հավակնորդ Լենոքս Լյուիսի հետ մենամարտից: Դրա փոխարեն նա ծրագրել է գալիք տարվա առաջին կեսին երեք հանդիպում անցկացնել այլ բռնցքամարտիկների հետ: «Մենք Լյուիսի թիմին երկու սցենար առաջարկեցինք, բայց նրանք մեծահոգաբար մերժեցին: Նրանք չեն ուզում կռվել Բոուի հետ», ասել է վերջինիս մենեջերը Նյումանը: Լյուիսի մենեջեր Ֆրանկ Մելոնին իր հերթին հրաժարականը հիմնավորել է «մրցակցի վիրավորական առաջարկով»: Իր սանին մենամարտի համար առաջարկել են ընդամենը 3 միլիոն դոլլար: «Դա վիրավորական է», հայտարարել է Մելոնին, որի կարծիքով Լյուիսն արժանի է առնվազն 5 միլիոն դոլլարի, կամ եկամուտի 25 տոկոսին:

Երկու բռնցքամարտիկն էլ առայժմ այդ թիւրքիից մի կողմ են քաշվել, չնայած ստեղծված իրավիճակը երկուսին էլ ձեռնտու չէ, հատկապես Բոուին: Բռնցքամարտի համաշխարհային խորհուրդը կարող է նրան զրկել «թագից», եթե նա չհամաձայնի մենամարտել Լյուիսի հետ, որն այդ իրավունքը ձեռք է բերել որակավորման մրցումներում: ■

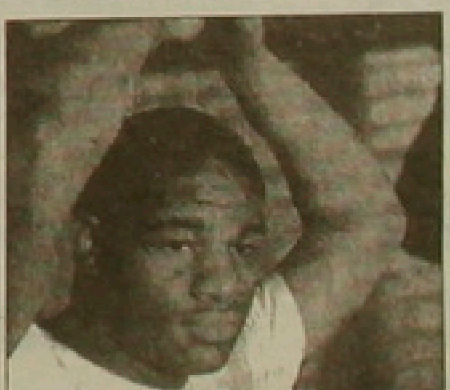

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Պատկերասրահ

ԳՈՂԸ ՄԻ ԿՈՂՄԻՑ, ՑՈՒՐՏԸ ՄՅՈՒՍ ԿՈՂՄԻՑ...

Մեր թերթի նախորդ համարներից մեկում տեղեկացրել էինք, որ Հայաստանի ազգային պատկերասրահից գողացվել է հերթական նկարը՝ Լեւիտանի «Գարնանային էտյուդ»-ը: Ինչպես երեկ տեղեկացանք պատկերասրահի գիտքարտուղար Սերգեյ Խաչիկօղլյանից (պատկերասրահի տնօրեն Շահեն Խաչատրյանը գտնվում է ԱՄՆ-ում, եւ գիտքարտուղարը ժամանակավորապես կատարում է նրա պարտականությունները), հետաքննությունն առայժմ նոր փաստեր չի հայտնաբերել եւ ընթացքի մեջ է: Գողությունից անմիջապես հետո, մեկնելուց առաջ պատկերասրահի տնօրեն պրն. Խաչատրյանի կարգադրությամբ փակվել է պատկերասրահի հիմնական ցուցադրանքը, եւ ներկայումս գործում են միայն ժամանակավոր ցուցահանդեսները՝ Հակոբ Հակոբյան, Հայ եկեղեցական նկարչություն, գերմանական պլակատ (ի դեպ, ցուցահանդեսները բավականին մեծ ժողովրդականություն են վայելում եւ մարդաշատ են):

Այն հարցին, թե խստացվե՞լ է արդյոք ցուցադրվող ստեղծագործությունների հսկողությունը, պատկերասրահի գիտքարտուղարը պատասխանեց, որ ամեն օր ստուգում են բոլոր դահլիճների ստեղծագործությունները, ապա փակում դռները եւ հանձնում ոստիկանների հսկողությանը: Նույնիսկ սրահների հսկիչներն իրավունք չունեն մտնել դահլիճները: Սրանք, իհարկե, ժամանակավոր միջոցառումներ են, եւ հարցը վերջնականապես կարող է կարգավորվել միայն պատկերասրահի տնօրենի վերադարձից հետո:

Ի դեպ, Հայաստանի ազգային պատկերասրահը, որը նախկին Խորհրդային Միության ամենահարուստներից էր, այժմ իրավամբ համարվում է ոչ միայն Անդրկովկասի, այլեւ Մերձավոր Արեւելքի ամենահայտնի պատկերասրահը: Բայց այսօր Հայաստանի առաջ ծառացած բազմաթիվ դժվարությունները այնպես թե այնպես անդրադառնում են նաեւ Հայաստանի ազգային պատկերասրահի վրա: Առ այսօր չլուծված է մնում կայուն ջեռուցման հարցը: Ճիշտ է, դեռեւս անցյալ տարի Երեւանի քաղխորհրդի ջանքերով եւ միջոցներով կաթսայատնից ուղիղ գիծ է անցկացվել պատկերասրահի շենքը, բայց առայժմ ջեռուցում չկա եւ ամենայն հավանականությամբ ամբողջ ձմեռ չի լինի: Երբ նույնիսկ հաջողվի պատկերասրահին ապահովել շուրջօրյա էլեկտրական հոսանքով, ապա դա եւս ելք չէ:

Բանն այն է, որ էլեկտրականությամբ տաքացնելիս օդի խոնավությունն ընկնում է, իսկ դա բացասաբար է անդրադառնում մեծարժեք ստեղծագործությունների եւ հատկապես կտավների վրա: Բացի այդ, ոչ մի երաշխիք չկա, որ էլեկտրականությունն ամբողջ ձմեռ կգործի անխափան, իսկ կտավներին ամենամեծ վնասը հասցնում է ոչ թե ցուրտը (իհարկե դա նույնպես վնաս է), այլ ջերմաստիճանի կտրուկ տատանումները:

Մի խոսքով, եթե պատկերասրահի փակումն ինչ-որ չափով կարող է ապահովել կտավների «անձեռնմխելիությունը», ապա ջերմաստիճանային փոփոխությունների դեմ պայքարելու խնդրում վերջնական լուծում առայժմ գտնված չէ:

ԱՐԱՄ ԱՐՂՈՒԹՅԱՆ

Վարձկան զինվորականներ. ում, ինչքան եւ ինչի համար են վճարում

Ինչպես հաղորդեց «Закавказские военные ведомости» թերթը, վրացական Су-25 ինքնաթիռների եւ ուղղաթիռների խցիկներում որպես կանոն հայտնվում են նախկին ռուսաստանցի օդաչուները: Ամսական աշխատավարձը 27 հազար ռուբլի է, իսկ մարտական թռիչքի համար 12 հազար: Բացի այդ, վարձկաններին խոստացել են մեքենաներ եւ բնակարաններ Թբիլիսիում:

Թերթը պնդում է նաեւ, որ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունն ԱՊՀ վարձկաններին էլ չի ուղարկում Լեռնային Ղարաբաղ: Պարզվում է, որ ռազմական գործն իմացող մարդկանց ավելի շահավետ է օգտագործել ազգային կադրերին ուսուցանելու եւ նախապատրաստելու համար:

Մասնագետների վարձը համապատասխանում է մարտական գործողություններին մասնակցող վարձկանների աշխատավարձին, ամսական 100-ից մինչեւ 1000 դոլլար: Այն պայմանավորված է մասնագիտությամբ, նշում է Անդրկովկասի զինվորական օկրուգի թերթը: ■

Ռուսաստան

Ժամանակակից բանակի՝ անհրաժեշտությունը

Այսպես գնահատեց Դաշնակցային Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի պաշտպանության եւ անվտանգության հանձնաժողովի քարտուղար Նիկոլայ Կուզնեցովը ժողպատգամավորների 7-րդ համագումարում հարցի քննարկման արդյունքները:

«ԻՖ»-ին տված հարցազրույցում նա հայտարարեց, որ ռազմական հարցերով համագումարի որոշումն ինքը գնահատում է որպես կառավարությանը եւ պաշտպանության նախարարությանն ուղղված սանկցիա՝ սկսված բարեփոխումները բանակում շարունակելու համար: ■

Ի դեպ

Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանատունը վիզաներ չի տալիս

Երեկ կայացած մամուլի ասուլիսում Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանատան մամուլի կցորդ Դեյվիդ Սիֆկինը հերքեց հանրապետության մամուլում հրապարակված այն լուրը, թե իբր 1992 թ. դեկտեմբերի 25-ից դեսպանատունը մուտքի վիզաներ պետք է տա ԱՄՆ մեկնող Հայաստանի քաղաքացիներին: Իր կողմից, ԱՄՆ-ի ժամանակավոր հավատարմատար Թոմ Փրայսն ավելացրեց, թե այդ լուրը ոչ միայն չի համապատասխանում իրականությանը, այլեւ այդ օրը՝ դեկտեմբերի 25-ին Սուրբ Ծննդյան օրն է եւ դեսպանատունը չի աշխատելու: ■

Ֆյոդոր Ռեուտը հերքում է մեղադրանքները

Ինչպես հայտնի դարձավ «Նոյյան տապան» գործակալությանը, դեկտեմբերի 7-ին Գյանջայում հանդիպեցին Անդրկովկասում Ռուսաստանի զորքերի հրամանատարության ներկայացուցիչները եւ Ադրբեջանի Հանրապետության ղեկավարությունը: Ինչպես հաղորդեց Անդրկովկասի զինվորական օկրուգի հրամանատարի օգնական գնդապետ Վասիլի Բելչենկոն, հանդիպմանը բարձրացվել էին Անդրկովկասում Ռուսաստանի զորքերի մնալուն, ԼՂՀ զինված հակամարտությանը Ռուսաստանի քաղաքացիների եւ օկրուգի նախկին զինծառայողների մասնակցելուն վերաբերող հարցերը: Ադրբեջանական կողմը փորձեց մեղադրել Ռուսաստանի զորքերի հրամանատարությանը հակամարտ կողմին զենք մատակարարելու մեջ: Սակայն Անդրկովկասի զինվորական օկրուգի հրամանատարը հերքեց այդ մեղադրանքները, հայտարարելով օկրուգի լիակատար չեզոքության մասին:

Ռուսաստանի նախագահին հրավիրել են Դավոսի համաժողով

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը միջազգային ոչ կառավարական Համաշխարհային տնտեսական ֆորում կազմակերպությունից հրավեր է ստացել շվեյցարական Դավոս քաղաքում հունվարի 28-ից փետրվարի 1-ը կայանալիք ամենամյա համաժողովին մասնակցելու: Այդ մասին «ԻՖ»-ին հայտնեցին Ռուսաստանի ԱԳՆ-ում: ՀՏՖ-ն աշխարհի ամենահեղինակավոր տնտեսական կազմակերպություններից է, միավորում է 700 ընկերություններ:

Թբիլիսիում ջեռուցվում է շենքերի 15 տոկոսը

Թբիլիսիի կենտրոնական ջեռուցման համակարգը գործի դնելու համար քաղաքին ամեն օր հարկավոր է 6,5 միլիոն խորանարդ մետր բնական գազ, «Սնարք»-ի թղթակցին հայտնեց Վրաստանի մայրաքաղաքի փոխքաղաքապետ Նուգզար Ռաքիբաշվիլին: Սակայն, նրա խոսքերով ասած, այս ձմեռ Թբիլիսին կստանա օրական միայն 2 միլիոն խմ. երկնագույն վառելիք: Այդ պատճառով այժմ քաղաքում ջեռուցվում է բնակելի շենքերի միայն 15 տոկոսը, որոնք գտնվում են գերատեսչական հնոցատների եւ Թբիլիսիի ՋԷԿ-ի գործողության գոտում, նաեւ բուժհաստատությունների 80 եւ դպրոցների 70 տոկոսը:

«Սեւ» ահաբեկիչները պատրաստվում են

Ինչպես գրել է Յոհանեսբուրգի «Սանդեյ թայմս» թերթը, Հարավաֆրիկյան ոստիկանությանը հայտնի է դարձել, թե սեւամորթ արմատականների մի խումբ սպիտակամորթների դեմ ծրագրել է մի շարք ահաբեկչական գործողություններ: Սակայն ոստիկանությունը որոշել է բնակչությանը չանհանգստացնել նախազգուշական հայտարարություններով: Իր հերթին սեւամորթ ընդդիմության ղեկավար Նելսոն Մանդելան հայտարարել է, որ կառավարությունը համաձայնել է մինչեւ մյուս տարեվերջ հաստատել սպիտակամորթ փոքրամասնության գերիշխանությանը վերջ տվող ընտրությունները: ■

BUSINESS TO BUSINESS
«ՎԵՐՏԵՔՍ ՎԵՆՉԸՐՍ» ՍՊԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴՈՒՍՏՐ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

YELLOW PAGES

ԴԵՂԻՆ ԷՋԵՐ

The only official Telephone Directory being jointly prepared by the Yerevan City Council and Vertex Ventures LTD, a New York Corporation.

The directory will contain the addresses and telephone numbers of all businesses registered in Yerevan together with various advertisements.

The directory will also contain a section for the advertisements of foreign companies and organizations.

The directory will be published both in Armenian and in English and will be sold in Armenia and throughout the world.
Your advertisements will expand your business and will introduce it throughout various world markets.

If you desire to have your business known Internationally, then place your advertisements in the only official Yerevan telephone Directory, being prepared jointly by the Yerevan City Council and Vertex Ventures LTD, a New York Corporation.

Apply at Vertex Ventures LTD,
Address: Tamanian st. 2, Yerevan-9
tel. 56-06-05, hours 9.00-17.00
55-27-52, hours 17.30-21.30

Միակ պաշտոնական տեղեկագիրքը, որը համատեղ պատրաստում են հրատարակելու Երեւանի քաղաքային խորհրդի գործադիր կոմիտեն եւ ամերիկյան «ՎԵՐՏԵՔՍ ՎԵՆՉԸՐՍ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը:

Տեղեկագրքում տեղ կգտնեն Երեւանի բոլոր ձեռնարկությունների հասցեները եւ հեռախոսահամարները, ինչպես նաեւ այլազան գովազդներ ձեռնարկությունների եւ նրանց գործունեության մասին:

Տեղեկագրքում կլինի նաեւ առանձին բաժին օտարերկրյա կազմակերպությունների գովազդների համար

Տեղեկագիրքը լույս կտեսնի հայերեն եւ անգլերեն լեզուներով, կվաճառվի Հայաստանում եւ ամբողջ աշխարհում:

Տեղեկագրքում տեղ գտած գովազդները հնարավորություն կընձեռեն գործարար մարդկանց եւ ձեռնարկություններին դուրս գալու միջազգային շուկա եւ ընդլայնելու գործարար կապերը:

Եթե դուք ցանկանում եք, որ Ձեր գործունեության մասին իմանան ամբողջ աշխարհում, ապա տեղավորեք Ձեր գովազդը տեղեկագրքում, որը միակ պաշտոնականն է եւ համատեղ պատրաստվում է Երեւանի քաղաքային խորհրդի գործադիր կոմիտեի եւ ամերիկյան «Վերտեքս վենչըրս» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության կողմից:

Դիմել ամերիկյան «Վերտեքս վենչըրս» ՍՊԸ Հայաստանի դուստր ձեռնարկությանը:
Հասցեն՝ Երեւան-9, Թամանյան-2
Հեռախոս՝ 56-06-05 ժամը 9.00-ից - 17.00,
55-27-52 ժամը 17.30-ից - 21.30:

VERTEX VENTURES
ARMENIAN SUBSIDIARY LTD. CORPORATION • NEW YORK-YEREVAN

PUBLISET

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածը
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@